

AZ ENI KOOPERÁCIÓS ELGONDOLÁSAI A SZOVJETUNIÓVAL

A Szovjetunió állami tudományos és műszaki bizottsága három évvel ezelőtt kooperációs megállapodást írt alá az olasz ENI holding társasággal. E megállapodás nyomán a múlt hónapban meghívta a társaság vezérigazgatóját moszkvai látogatásra.

Landolfi vezérigazgató az *Ekotasz* munkatársának adott interjúban elmondta, hogy a két ország közötti gazdasági kooperáció a soron következő néhány év folyamán várhatóan erősen kibővíül. Lehetőség van rá — mondotta —, hogy a Szovjetunió részt vegyen a Dél-Olaszországban épülő vas- és acélmű létesítésében. Üzleti együttműködés volna lehetséges az energiatermelésben is. Kiszámították például, hogy a kárpát-ukrajnai Munkács és az olasz Mestre város között mindössze 900 kilométer a távolság. Lehetőség lenne a két város közötti magasfeszültségű vezetékek építésére, amelyen keresztül az energiahálózatban szenvedő Olaszországot el lehetne látni a Szovjetunió elektromosenergia-gazdálkodásában előálló feleslegekkel.

A két fél egyébként közösen foglalkozik az alkalmazott matematika, a polimerizáció és a környezetvédelem területén felmerülő problémák kidolgozásával. A Szovjetunió fel kívánja használni az ENI-nek a petrokémiai iparban kifejlesztett új eljárásait. Tárgyalások folynak tudományos-műszaki kapcsolatok létrehozásáról a nyersolajnak vezetőként való továbbítása területén, és közösen akarnak az olajfinomító számára új típusú szubványos berendezéseket kifejleszteni.

Landolfi kijelentése szerint az ENI hajlandó részt venni a Szovjetunió területén található kőolaj- és földgáz-készletek hasznosításában is. Emlékeztetett rá, hogy az ENI-nek éppen ezen a területen vannak a legszorosabb üzleti kapcsolatai a Szovjetunióval. Az ENI az elmúlt 12 év folyamán olajszükségletének nagy részét a Szovjetunióból fedezte. Megállapodás jött létre 5000 kilométeres gázvezeték építéséről, amely évente 30 milliárd köbméter földgáz továbbítására alkalmas. A földgázszállítások jövő évben kezdődnek.

Az NDK és az NSZK kereskedelmének távlatai

A két német állam közötti kereskedelem lehetőségeit és perspektíváit elemzi a *Reuter* hírügynökség. A kapcsolatokat normalizáló alapszerződés a kommentátor szerint a kereskedelmi forgalom szilárd növekedésének a záloga.

Az NDK számára a kétoldalú kereskedelem előnyös, mert termékei vámentesen jutnak be a nyugatnémet piacra, ahonnan viszont magas színvonalú termékeket importálhat. Külön előny, hogy a mezőgazdasági termékeket a Közös Piacban érvényes, a világpiacon magasabb áron adhatja el. Az NDK a kapcsolatokat kiszélesítésére törekedik, s a *Reuter* hírügynöksége szerint egyre inkább előtérbe kerül a vállalatok közötti kooperáció. Nyugati megfigyelők kedvezően ítélik meg az elektromosáram-termelésben, a földgáz és kőolaj kitermelésben megvalósuló kooperáció lehetőségeit. A lehetőségeket mindazonáltal behatárolja, hogy az NDK pozíciója deficitese, bonni számítások szerint passzívuma 1,5 milliárd márka. Nyugat-Németország, de az NDK sem akarja, hogy a kiegyensúlyozatlanság növekedjék. Az NDK szállítási lehetőségei korlátozottak; a termelőkapacitások nem növelhetők korlátla-

nul és a belső felhasználás is, főleg a fogyasztási cikkek területén, dinamikus növekszik.

A két ország közötti kereskedelmi forgalomnak nemzetközi vonatkozásai is vannak. Az alapszerződés egyik következménye lesz, hogy az NSZK közös piaci partnerei elismerik az NDK-t. Ez egyrészt felfoldíthatja az NDK és a nyugati országok kereskedelmét, másrészt viszont megerősítheti azoknak a hangját, akik azt követelik, hogy a Közös Piac ne adjon speciális kedvezményeket — így vámentességet — az NDK-nak. Több EKG-ország intézkedéseket szorgalmaz az NDK-ból származó mezőgazdasági import korlátozására. A *Reuter* szerint a KGST erősödő integrációja is visszafoghatja a két német állam közötti kereskedelm kibontakozását, az NDK egyre több specializált gépet ad el szocialista partnereinek. Nagy lehetőségek nyílnak viszont a fogyasztási cikkek-forgalom fejlesztésére. Az NDK egyre több fogyasztási cikket ad el Nyugat-Németországban, elsősorban textilárakat. A fogyasztási cikkek aránya már megközelíti a gépeket. A forgalomban mindazonáltal még mindig a mezőgazdasági cikkek vezetnek.

Ausztria és a szocialista országok

Tudósítónktól:

A Közös Piacról kötött megállapodás semmiképpen sem veszélyeztetheti Ausztriának a szocialista országokkal fennálló kapcsolatait — mondotta *Bock*, a Creditanstalt Bankverein elnökhelyettese. Rámutatott, hogy valamennyi nyugat-európai ország közül Ausztria áll az élen a kelet-nyugati kereskedelemben, amelynek részese Ausztria forgalmában elérte a 12 százalékot. Ezt az arányt legalábbis tartani akarják, sőt mindent elkövetnek, hogy növekedjék.

A Közös Piacról kialakuló szabadkereskedelem révén az osztrák gazdaság újabb expanziós lehetőséghez jut és növekszik vásárlóereje. Ez jótékonyan hathat a szocialista országokból származó importra is. Azt is figyelembe kell venni, hogy Ausztria más jellegű cikkekkel vesz nyugatról és keletről. Az előbbiektől főként kész- és félkész termékeket, az utóbbiakról pedig mezőgazdasági cikkeket és energiahordozókat. Igaz, a kereskedelemnek ez a vonatkozása problémát is jelent: az iparcikkek importja csak lassan növekszik. Ennek oka, hogy nem mindig felelnek meg a minőségi követelményeknek, máskor az is fekezi az iparcikkek bevitelét, hogy a jó minőségű áruknál — például egyes szocialista géptípusoknál — hiányzik a szervizhálózat — hangsúlyozta *Bock*.

Kína az iparfejlesztés küszöbén

A Kínai Népköztársaság elérkezett ahhoz a ponthoz, amikor rálephet a teljes ütemű ipari fejlesztés útjára — mondja a japán nemzeti bank kutatói osztályának most közzétett értékelése. A japán szakértők úgy látják, hogy ehhez az alapot a kínai mezőgazdaság utóbbi tíz esztendőben tapasztalt egyenes fejlődése biztosítja, s mindenekelőtt a mezőgazdaság fejlődése következtében felszabadult tőke- és munkaerőfelesleg.

Az ipar fejlesztésére irányuló kínai szándék jeleként értékeli a japán nemzeti bank, hogy Kínában ismét fontos pozícióba helyezik azokat a műszakilag képzett kadéereket, akiket elmozdítottak a kulturális forradalom időszakában. Ugyancsak erre vall az a kínai gyakorlat, hogy a bérések fokmérője az iparban a termelési eredmény és a munka termelékenysége lett.

További biztató jel, hogy ellentétben a korábbi gyakorlattal, mind jelentősebb szerepet kap Kínában a háztáji gazdaság.

Mindezek olyan tényezők, amelyek elősegítik a kínai gazdaság fokozatos fejlődését, s egy reális és rugalmas gazdaságpolitika érvényesülését. A japán értékelés szerint Kína 1970-ben önállótáv vált élelmiszerekben, s ez utóbbi két évben sikeresen fejlesztette a nehézs- és a könnyűipart egyaránt. Az értékelés bizonyosra veszi, hogy nincs messze az idő, amikor Kína fejlett ipari országgá válik. (MTI)

Chile és Kína kereskedelme

A chilei kormány gyümölcsöző kereskedelmi kapcsolatokat épített ki Kínával. A hivatalos előrejelzések szerint Chile az idén 64,8 millió dollár értékben szállít árucikkeket Kínába és mindössze 15,12 millió dollárért vásárol onnan. A chilei exportcikkek között szerepel 56 ezer tonna elektrolit réz, 60 ezer tonna salétrom és 300 ezer tonna jód. Kínából 20 ezer tonna rizst, 1500 tonna sertéshúst, egyéb élelmiszereket és gépeket vásárol.

Chile hosszú lejáratú hitelegyezvény keretében bonyolította le kínai vásárlásait. Mintegy 60 millió dolláros kamatmentes hitelt kapott. (Reuter)

Ülés előtt a huszak csoportja

A Huszak csoportja legközelebbi helyettesi szintű ülését november 27-én tartja. Washingtoni diplomáciai és pénzügyi körök szerint a legfontosabb napirendi pont a fizetési mérlegek kiegyensúlyozásával összefüggő témakör lesz. A résztvevők megvitátják a mérlegkiigazítások lehetőségeit. Valószínűleg több albizottságot állítanak fel a pénzügyi reform egyes részleteinek kidolgozására.

Az Egyesült Államok küldöttsége minden bizonnyal ismét előterjeszti azt a követelést, hogy állapítsanak meg egy „tartálékindikátort”, amely iránymutatóként szolgálna az árfojlamok kiigazítására. Ezt az amerikai javaslatot ellenzik a kibővített Közös Piac országai.

A november 27-i ülésen előreláthatólag két új alelnököt is kijelölnek, mégpedig Japán és az afrikai országok egy-egy képviselőjét. A két új alelnök ki-nevezése jobban tükrözi majd a Huszak csoportján belüli földrajzi megoszlást. (Reuter)

KARIB-TENGERI KÖZÖS PIAC

A Karib-tenger térségének 12 állama, valamint Bahama elhatározta, hogy 1973. május 1-től az eddig lazább szabadkereskedelmi társulás helyett közös piacot hoz létre. Az új gazdasági integrációt alkotó országok többsége volt brit gyarmat, aminek következtében gazdasági fejlettségük alacsony szinten áll, mezőgazdaságuk néhány terméken alapul, iparral jóformán nem rendelkezik. A Karib Szabadkereskedelmi Társulás — Karifta — elsősorban az egymás közti kereskedelem fejlesztését volt hivatott előmozdítani, a tervezett Karib Közös Piac azonban a gazdaságpolitika összehangolását is céljává tűzi ki.

A Kariftát 1968. május 1-én alapította meg Antigua, Barbados és Guayana azzal a céllal, hogy fokozatosan lebontsák az egymás közötti vámhatárokat és lehetővé tegyék a munkaerő szabad áramlását. Később csatlakozott a szervezethez Bilize — a volt Brit Honduras, Dominika, Grenada, Jamaica, Montserrat, St. Lucia, St. Vincent, St. Christopher, Nevis-Anguilla, valamint Trinidad és Tobago. Ezek a nagyvilág számára többnyire ismeretlen országok brit gyarmatok voltak, nyolcan közülük ma is tagjai a brit nemzetközösségnek. A Kariftát alkotó államok összterülete 257 ezer négyzetkilométer, lakosságuk száma mindössze 4,5 millió. Legnagyobb közülük Guayana 215 ezer, míg a legkisebb Montserrat 84 négyzetkilométer alapterülettel. Egyenlőten a lakosság megoszlása is, hiszen Jamaicában 1,9 millió, Montserratban pedig csak 1,9 ezer ember él. A tagállamok közül Barbados, Guayana, Jamaica, valamint Trinidad és Tobago rendelkezik viszonylag fejlett gazdasággal.

A tagországok elsősorban cukrot, banánt, kakaót, citrusféléket, olajat és alumíniumot exportálnak nyers és feldolgozott állapotban. Így tehát a feldolgozóipar szorosan kötődik a csaknem monokultúrás mezőgazdaságokhoz. Importskálájuk ugyanakkor igen széles, hiszen élelmiszertől kezdve iparcikkekig mindenből behozatalra szorulnak. Nehezebb az egymás közötti kereskedelem fejlesztését az azonos exportstruktúra, minek következtében külkereskedelmüknek mindössze hat százaléka bonyolódik le egymással. Ennek az alacsony mennyiségnek is a háromnegyede a guayanoi rizs, valamint a Trinidad és Tobagóból származó olaj. Legfontosabb kereskedelmi partnereik Nagy-Britannia, az Egyesült Államok és Kanada. Az utóbbi években növekszik a latin-amerikai országokkal folytatott kereskedelmük is.

Egyelőre a tagországokat sokkal szorosabb gazdasági szálak fűzik Nagy-Britanniához és az USA-hoz, mint egymáshoz. Ennek az állapotnak a felszámolására határozta el a tagországok, hogy lépéseket tesznek a mezőgazdaság és az ipar közös fejlesztése érdekében. Több tanulmány készült közös külső vámtarifa létrehozásáról, a kis szigeteken történő iparfejlesztésről, a külföldi beruházások optimális felhasználásáról. Közös erővel kívánják fejleszteni a legkevésbé fejlett tagországok gazdaságát és mielőbb el kívánják érni a nivellálódást.

A Karib Fejlesztési Bank 1970-ben alakult meg. A pénztárat tőkésének 60 százaléka a tagállamok, 40 százaléka pedig az USA és Nagy-Britannia kezében van. A bank célja a térség gazdasági növekedésének elősegítése, a fejlesztési programok koordinálása, az ál-

lami és magánberuházások támogatása és a fellelhető anyagi erőforrások mozgósítása. Néhány nem tagország — Bahama, Cayman-szigetek — is bekapcsolódott a bank munkájába. Mind a külföldi, mind a gyér helyi tőke számára igen jó beruházási lehetőségek kínálkoznak. Trinidad gazdag kőolaj- és földgázkinccsel jó alapul szolgálna a vegyipar kialakításához. Guayana fakészleteire pedig cellulóz- és papírpárt lehet telepíteni. Több országban van lehetőség komplex alumíniumipari megteremtésére.

Az elmúlt öt év alatt a tagországok fokozatosan lebontották az egymás közötti vámokat, ennek azonban nincs különösebb jelentősége, hiszen a 12 állam egymással folytatott kereskedelme igen alacsony. A jövő évben életbelépő — és a közös piac egyik fő ismérve — a közös, kifelé irányuló vámrendszer valószínűleg serkentő hatással lesz a tagországok nemzetgazdaságára. Az integrációs folyamat hosszú időt vesz igénybe, hiszen a közös külső vámrendszerben kívül szükség van a nemzetgazdaságok harmonizálására is, amely a hasonló termelési struktúra miatt nehéz feladat. A Karifta-tagországok gazdasága nem komplementer jellegű, ezért először a fejlesztés legfontosabb ágazatait és a területi elhelyezést kell meghatározni. A párhuzamosságok elkerülése érdekében szükséges az erőforrások és a lehetőségek alapos felmérése, amellyel a Karib Fejlesztési Bank mellett működő statisztikai és koordinációs bizottság foglalkozik. A közös piaccá átalakuló Karifta-tagországok fokozni kívánják együttműködésüket az egészségügy, polgári légiszállítás és meteorológia területén is.

A Karifta nyolc nemzetközösségi állama a szervezetben belül létrehozta 1968. júliusában az úgynevezett Kelet-Karib Közös Piacot. Céljai azonosak a Kariftával és gyakorlatilag bele is olvadtak Tevékenységük abban különbözik a Kariftában betöltött szerepüktől, hogy évente külön konferenciát tartanak, ahol a volt gyarmattartó is részt vesz. Egyébként „elsősorban a Kariftának a tagjai” az „új” szervezetnek önálló tevékenysége nincs, hiszen része a szabadkereskedelmi társulásnak, azaz a majdani karibi közös piacnak.

A tagállamok tárgyalásokat akarnak kezdeni az Európai Gazdasági Közösséggel valamiféle szerződéses kapcsolat kialakításáról. Ez a kapcsolat a nemzetközösi országok számára azért is életbevágó, mert Nagy-Britannia közös piaci tagságával a számukra nyújtott nemzetközösi preferenciák fokozatosan megszűnnek, ami fő felvevőpiacuk elvesztéséhez vezethet. A Karifta negy legfejlettebb tagállama valószínűleg társulási szerződést köt a nyugat-európai integrációval, míg a többiek egy-egy termékükre kívánják kedvezményes elbánást — preferenciális szerződés formájában — nyerni a Kilenektől. Egyes elképzelések szerint a Karifta, mint gazdasági egység fog megállapodást kötni a Közös Piacal. Ma még korai lenne messzemenő következtetéseket levonni a 12 ország szabadkereskedelmi, illetve integrációs lépéseiről és ezek eredményeiről. Annyi azonban megállapítható, hogy a kereskedelem diverzifikálására és az együttműködés szorosabbá tételére irányuló erőfeszítések hozzájárulhatnak a gyarmati örökség mielőbbi felszámolásához.

G. — I.

A VG JELENTI

- Románia és Franciaország képviselője aláírta a jövő évi árucseré-forgalmi jegyzőkönyvet. Ez a forgalom további növelését irányozza elő. Románia elsősorban a gépeket, vas- és acéltipari termékeket vásárol, míg könnyűipari cikkeket, traktorokat, szerszámgepeket, kőolajat és vegyi termékeket szállít.
- Bijedics jugoszláv miniszterelnök ötnapos hivatalos látogatásra Törökországba utazott. A megbeszélések középpontjában a kereskedelmi, az idegenforgalmi és a kulturális együttműködés áll.
- Izland és Anglia november 27-én és 28-án miniszteri szinten újból felvették a tárgyalásokat a halászatú vita ideiglenes rendezésére. A megbeszélések helyszíne Reykjavik lesz.
- A nyugatnémet kormány tegnapi ülésén megvitatta a jövő évi költségvetés tervezetét, amelyet a parlament párt-helyzet miatt néhány hónapja le kellett venni a napirendről. A kormány jóváhagyása után a tervezet a Bundestag elé kerül. Az új képviselőház első ülését december 1-én tartja, s a következő napon választják újra kancellárrá Brandtot.
- A brit kormány 90 napos ár-és bérbefagyasztását jóváhagyta az alsóház. Az infláció ellen hozott intézkedés, amely további két hónapig meghosszabbítható, most a Lordok Háza elé kerül. A konzervatív többségű felsőházban elfogadása biztosnak tekinthető.
- Az NDK két atomerőmű építését tervezi, hogy elejét vegye az országban néha már jelentkező energiahányagnak. Tavaly az ország erőműveiben 70 milliárd kilowattóra energiát állítottak elő, a tervek szerint 1975-ben ezt a mennyiséget 90 milliárdra növelik. Az ehhez szükséges évi 6000 megawattos új kapacitást 60 százalékkal pedig atomerőművek szolgáltatják majd.
- Jugoszlávia és a Közös Piac új kereskedelmi egyezményének előkészítő tárgyalásait november 27-én és 28-án tartják Brüsszelben. A konkrét megbeszélések előreláthatólag a jövő év elején kezdődnek.
- A Szovjetunió két, egyenként évi 360 ezer tonna kapacitású kénsvágyarat vásárolt Lengyelországtól. Az üzel értéke 70 millió devizazloty. A lengyel vállalatok egy évtizede szállítanak kénsvágyarakat szovjet megrendelésre. Eddig már 19 üzemet adtak át a Szovjetunióknak.
- Az afrikai országok iparosítási programjáról kezdődött konferencia Szene-gában. Huszonkét afrikai ország 200 minisztere, közigazdásza, üzletembere és pénzügyi szakembere vitatja meg Afrika iparosításának helyi feladatait.

- Brüsszelben megkezdődtek Norvégia és az EKG tárgyalásai a szabadkereskedelmi egyezmény megkötéséről. A közös piaci csatlakozástól visszalépett skandináv állam elsősorban halászatára és kőolajiparára két kedvezményeket a közösségtől. E két témában valószínűleg nagy összecsapások lesznek.
- Az olefinok előállításában és értékesítésében megvalósítandó gazdasági és tudományos-műszaki együttműködésről szóló hosszú lejáratú egyezménynek a gyakorlati átültetéséről írt alá jegyzőkönyvi megállapodást az NDK vegyipari miniszterhelyettese és Csehszlovákia iparügyi miniszterhelyettese Prágában.
- Biesenhalban, Bernau körzetében (NDK) évi 60 ezer tonna kapacitású új erőtakarmány-üzem kezdte meg működését. Az új gyár segítségével lehetővé válik, hogy az egész körzetre kiterjesszék az iparszerű állattartást.
- A nyugat-európai országokból 1972 januárja és november között összesen 5 870 817 fő látogatott az NDK-ba. A vendégek többsége nyugatnémet, illetve nyugat-berlini volt. Az NSZK-ból 2 945 671, Nyugat-Berlinből 2 785 146 fő kapott beutazási engedélyt. Az NDK állampolgárai közül ugyanezen idő alatt 1 027 636 személy utazott Nyugat-Európába, illetve Nyugat-Berlinbe.
- A szabad háztartálgazdálkodás előnyeit kihasználva 1972. január és október között 10,5 millió NDK állampolgár tett látogatást Csehszlovákiában és Lengyelországban. Ugyanezen idő alatt 8,6 millió fő érkezett a két baráti országból az NDK-ba.
- Húsz évre szóló szerződést kötött az NDK-beli VEB Bergbau/Handel a nyugat-berlini szenátussal a város háztartási hulladékának elszállításáról. A szerződés mentesíti Nyugat-Berlint attól, hogy az eredeti tervnek megfelelően kettőszáz millió márka beruházással hulladékégető berendezést létesítsen.
- Az osztrák szocializmus nőszövetsége vezetősége útnakutatót készít a fogyasztók számára arról, mit érdemes venni és mit nem. Azt ígéri, hogy ezzel védelmet biztosít a termékek özönével szemben.
- Eberle, Nixon elnök fő kereskedelmi tárgyalója december 16-án Tokióba utazik, hogy japán partnereivel ismét megvizsgálja a két ország kereskedelmi kapcsolatait. Valószínűleg újból nyomást gyakorol a japán áru-és tőkebevitel liberalizálására.
- Moszkvába utazott a Dél-jemeni Népi Demokratikus Köztársaság elnöke. Ez első útja a Szovjetunióba. Az államfő a kétoldalú politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatok fejlesztéséről tárgyal.

A világ ideai élelmiszertermelése A FEJLŐDŐ VILÁG ISMÉT LEMARAD

A fejlődő országok idén, már második éve egyfolytában, lemaradnak a versenyben, amelyet élelmiszertermelésük folytat a lakosság szaporodásával — mondja évi jelentésében az ENSZ élelmiszer- és mezőgazdasági szervezete.

A FAO jelentése szerint 1972-ben az eddig rendelkezésre álló adatok alapján a fejlődő országok élelmiszertermelése alig 1 százalékkal lesz nagyobb a múlt événél, holott a lakosság számának emelkedését tekintve legalább 4 százalékkal kellene növelni. Ezeknek az országoknak élelmiszertermelése 1971-ben is alig haladta meg az 1 százalékot. Az 1 főre jutó élelmiszertermelés eszerint a folyó évben tovább csökken.

A FAO tanácsának Rómában folyó ülése elé terjesztett jelentés egyébként arra a következtetésre jut, hogy az egész világ mezőgazdasági termelése — a Kínai Népköztársaságot nem számítva — 1972-ben körülbelül 3 százalékkal haladta meg a tavalyit, tehát megtartja az előző évi növekedési ütemet. Ezen belül azonban az élelmiszerek termelése alig vagy egyáltalán nem haladja meg az előző évi mennyiséget, holott 1971-ben 4 százalékkal növekedett.

lakott távol-keleti országokban (kivéve természetesen Japán). Ezekben a megtermelt élelmiszerek mennyisége nem hogy növekedett volna, de körülbelül 1 százalékkal csökkent a múlt évhez képest. A FAO szakértői szerint a jövő évi aratás eredményén múlik, hogy sikerül-e ezekben az országokban elkerülni az újabb élelmiszerhiányt.

Észak-Amerika és Nyugat-Európa termelése sem emelkedett az idén, de ezt más szemmel kell nézni — mondja a FAO jelentése. Ezekben az országokban 1972-ben is kitűnő volt a termés, elérte vagy megközelítette a tavalyi rekorderedményeket. A múlt évben Észak-Amerika élelmiszertermelése 9 százalékkal Nyugat-Európáé pedig 5 százalékkal haladta meg az 1970. évi szintet. (Reuter)

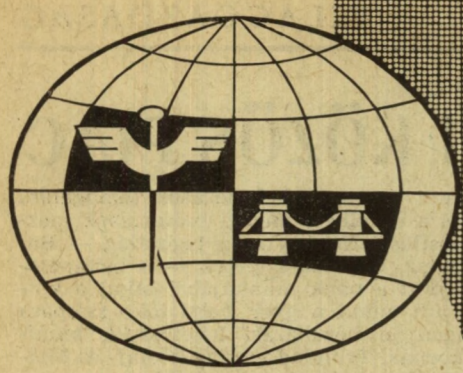
Bonn szűkíti a negatív listát

Tudósítónktól:

A bonni kormány legújabb határozata szerint a fejlődő országoknak nyújtott nyugatnémet segélyekből a kedvezményezett ország már bármelyik szocialista államból eszközölhet vásárlásokat. Törölték ugyanis a fejlesztési segélymegállapodásokhoz kapcsolódó úgynevezett negatív listából (azon országok jegyzéke, ahonnan a segélyek keretében nem szabad importálni) az eddig még kizárt szocialista államokat, azaz Albániát, az NDK-t, Kubát és az ázsiai szocialista országokat. Ezt a lépést a CDU-CSU ellenezte.

Az egyes fejlődő területeket vizsgálva, a FAO szakértői megállapítják, hogy Latin-Amerikában viszonylag jobb eredményeket értek el: az előző évi stagnálással szemben 1972-ben 2-3 százalékos növekedés várható az emberi táplálék előállításában, a Közép-Keleten pedig 6-7 százalékkal jobb eredményre lehet számítani.

Annál rosszabb a helyzetet a sűrűn

VILÁG GAZDASÁG

VILÁG GAZDASÁG

1972. NOVEMBER 22., SZERDA

IV. ÉVFOLYAM, 227. (976.) SZÁM

ELŐKÉSZÍTŐ MEGBESZÉLÉSEK HELSINKIBEN

Az EGK javaslata a biztonsági konferencia napirendjére

Ma délután kezdődnek meg Helsinkiben az európai biztonsági és együttműködési konferenciát előkészítő megbeszélések. Európa 31 országa (köztük egyenrangú félként mindkét német állam), Kanada, valamint az Egyesült Államok képviselői nagykoetvi szinten a konferencia összehívásának időpontját, színhelyét, napirendjét és ügynrendjét próbálják majd meghatározni.

Nyugat-Európa vezető politikusi (legutóbb Bonnban Scheel) többször kifejtették, hogy az előkészítő megbeszéléseken három témakört szeretnének a biztonsági konferencia napirendjére felvetni: politikai és gazdasági kérdéseket; a gazdasági, kereskedelmi, műszaki és környezetvédelmi együttműködést; valamint a kulturális és emberi kapcsolatokat, amelyek mind szervezési hozzájárulnak Európa biztonságának kialakításához. erről az állásponttól tekintve, a helsinki megbeszélésekkel szorosan összefüggnek a kelet-nyugati kapcsolatok javulását elősegítő egyéb napirenden levő események és tervek, például a SALT-2 tegnapi megnyitói ülése, a fegyveres erők kölcsönös és kiegyensúlyozott csökkentésének megvitatására javasolt tanácskozás is.

Ezekkel a kérdésekkel, s főként a biztonsági konferencia előkészítő megbeszéléseivel foglalkoztak tegnap véget ért kéténapos ülésükön a kibővített Közös Piac külügyminiszterei. Előbb egyhangúlag elfogadták a biztonsági konferencia napirendjére javasolt pontok tervezetét, amelyet az előkészítő megbesz-

léseken vitatnak meg. E tervezet gazdasági fejezetében a miniszterek a kelet-nyugati ipari együttműködés, a szovjet fűtő- és nyersanyagkészletek hasznosításának, az üzleti kapcsolatok javításának, a szocialista országok piaci tevékenységének, továbbá a gazdasági információcsere és a kelet-európai országok döntőbírói rendszerének megvitatását javasolják.

A külügyminiszterek ezt követően keddi ülésükön elfogadták a helsinki előzetes megbeszéléseken követendő taktika és célok általános irányelveit. Az elfogadott dokumentum kompromisszum eredménye, lehetőséget ad a közösség tagállamainak, hogy egyes kérdésekben közös végső álláspontjukat a helyszínen dolgozzák ki. A Közös Piacot szövívő képviseli majd Helsinkiben, az év végéig Hollandia küldötte. Jelen lesz a brüsszeli bizottság egyik tagja is.

A külügyminiszterek döntöttek abban, hogy az előkészítő megbeszéléseken a közösség egyes kérdéseiben egységesen, más kérdésekben pedig külön-külön lép fel. Hosszas alkudozás után sem tudtak azonban megegyezni, milyen témakörökben kötelese az EGK egységes álláspontot követni. Nyilvánvaló, hogy kereskedelmi kérdésekben, a kialakított közösségi politikának megfelelően, az EGK küldötte fog felszólalni. Valószínű azonban, hogy az ipari, technológiai, pénzügyi és szállítási ágazatban a tagállamok saját politikájukat követik, s az EGK nem lép fel egységesen. (Reuter, AFP, MTI)

A japán választási hadjárat indulása

Tegnap lezárult a december 10-i parlamenti választásokon induló japán képviselőjelöltek regisztrálása. Ezt megelőzően a japán politikai pártok külön-külön nyilatkozatot tettek közzé. A határon lévő Liberális Demokrata Párt hangsúlyozza nyilatkozatában, hogy a Tanaka-kormány júliusi hatalomra jutása óta sikerült konszolidálni a japán-amerikai viszonyt, és helyreállítani a diplomáciai kapcsolatokat Kínával. Az ellenzéki pártok minden erővel törekszenek rá, hogy a választásokon leleplezzék a Tanaka-kormány „reakciós jellegét”, amelynek világszerte bizonyítéka, hogy a kormány a militarizmus útjára vezeti Japánt. A japán szocialista párt a nemzetközi feszültség csökkenésével ellentétben irányúnak minősíti a kormány külpolitikáját és hangsúlyozza, hogy Tanaka belpolitikai reformtervei katonai támaszpontokkal tarkított, szennyezett területet változtatja egész Japánt. A kommunista párt azt veti a kormány szemére, hogy politikai tőkét kovacsol a japán-kínai kapcsolatok rendezéséből a konzervatív párt uralmának meghosszabbítása érdekében.

Japán gazdasági és üzleti körökben hangsúlyozzák, hogy a parlamenti választásokra olyan időszakban kerül sor, amikor a kormány egész sor megoldásra váró bel- és külpolitikai problémával néz szembe. A nagytöke számára ilyen probléma a kormány vietnami háború utáni ázsiai politikája, a japán-kínai megállapodások átültetése a gyakorlatba, a hadsereg-fejlesztés, valamint a jen újabb felértékelésének kérdése.

Sasaki, a japán központi bank elnöke úgy nyilatkozott, hogy a jen ismételt felértékelését csak a jelenlegi jenvédő program végrehajtása és hatásának elemzése után veszik fontolóra. A bankelnök elmondta, hogy a parlament által jóváhagyott 20 százalékos lineáris vámcsoökkentés és a kereskedelmi minisztérium 19 kulcsfontosságú termék exportjának visszafogására szóló terve hatásos lesz, és csökkentti majd az ország növekvő kereskedelmimérleg-többletét és az emelkedő devizatartalékokat. A pénzügyi felelősök felszólítására a központi bank kötvényeket bocsát ki, és nem módosítja a hitelfeltételeket. A központi bank a pénzügyi intézményekről azt várja, hogy fogják vissza kölcsönt nyújtó tevékenységüket.

A Tanaka-kormány kedden megállapodást írt alá arról, hogy 14 darab RF 4 E típusú felderítő repülőgépet vá-

sárol az Egyesült Államoktól. A három japán ellenzéki párt tiltakozását fejezte ki a szuperszonikus gépek vásárlása miatt és követelte a megállapodás végrehajtásának felfüggesztését. Az ellenzék szerint ez a fegyvervásárlási ügylet újabb bizonyítéka annak, hogy a Tanaka-kormány az ország militarizálására törekszik. Ennek részben ellentmond az a tény, hogy japán kormánykörökben élénk vita tárgya az az elképzelés, hogy a vietnami háború befejezése után össze kellene hívni egy „ázsiai békekonferenciát”, amelynek az lenne a feladata, hogy kialakítsa a „béke és biztonság új rendjét” az ázsiai földrészen. A terv japán kezdeményezői szerint a végrehajtás két kérdésen áll vagy bukik: milyen formában vegyen részt Kína egy ilyen „ázsiai békekonferencián”; hogyan egyeztethető össze a japán kezdeményezés a jelenleg fennálló ázsiai politikai, gazdasági és katonai csoportosulásokkal. Megfigyelők szerint a japán kezdeményezés mögött két nyilvánvaló célkitűzés húzódik meg. Az egyik, hogy Japán „gazdasági nagyhatalmi státusához” méltó politikai szerepre tegyen szert Ázsiában. A másik, hogy a vietnami háború befejezését követő amerikai visszavonulás következtében keletkező „politikai és katonai vákuumot” olyan elrendezéssel töltsék ki, amelyben Kína mellett Japán játszhassa a legfontosabb szerepet. (Reuter, Kyodo, MTI)

A likviditás korlátozása Franciaországban

A Banque de France tegnaptól újabb hitelkorlátozást léptetett életbe. Május 31-re visszamenő hatállyal 33 százalékra emelte az új hitelekre érvényes minimális tartalékletét. A közép- és hosszútávú exporthitelletek az intézkedés nem érinti. A hitelkorlátozások sorába tartozik a személyi hitelfeltételek megszigorítása; a hitelek ezentúl maximálisan 24 hónapos lejáratúak lehetnek.

Ezek az intézkedések mintegy 4 milliárd frankkal kurtítják meg a hitelállományt. A Reuter-jelentés szerint ez a pénzügyi ország pénzforgalmának csak igen csekély része. Augusztus végén a pénzellátás majdnem elérte az 550 milliárd frankot.

A lépés bejelentésével egyidőben Giscard d'Estaing gazdasági csúcsmi-

Magyar-csehszlovák együttműködési jegyzőkönyv

A magyar-csehszlovák gazdasági együttműködés különböző kérdéseit vizsgálta meg a két ország gazdasági vegyes bizottságának 10. ülészaka. Az aláírt jegyzőkönyv szerint a bizottság elemezte, hogyan fejlődik az együttműködés a gépiparban, a kohászatban, a vegyiparban, a könnyűiparban, a szállítási és a vízgazdálkodásban.

Szözyegre került az Adria-köraljevezeték építésére és üzemeltetésére vonatkozó magyar-csehszlovák kormányközi megállapodástervezet. Áttekintették a Duna Gabcikovo-Nagygyáros szakaszán közösen létesítendő vízi erőművel kapcsolatos előkészítő tárgyalások eddigi eredményeit és a további teendőket. Jóváhagyták a tudomány és technika kiemelt területein dolgozó szakemberek kiküldetésének és szakmai továbbképzésük fejlesztésének alapelveit.

A csehszlovák delegáció elnöke méltatta az Adria-köraljevezeték létesítésével kapcsolatos együttműködést. Rámutatott arra, hogy a magyar, jugoszláv és csehszlovák szervek rövid időn belül aláírhatják a szerződéseket. Ami a dunai vízelépcső terveit illeti, a szakértők munkája folytatódik. A szakértők, gondos mérlegelés után bizonyára arra a következtetésre jutnak — mondotta —, hogy a vízelépcső létesítése mindkét ország számára hasznos. Reméli, hogy mielőbb eljuthatnak a terv tényleges előkészítéséhez és megvalósításához.

A Wall Street és a szovjet-amerikai kereskedelem

A Wall Street egyik vezére szerint a Szovjetunió mintegy 100 milliárd dollár értékben igényel tőkét az ország folyamatos gazdasági fejlesztéséhez. Needham, a New York-i Értéktőzsde (NYSE) elnöke moszkvai látogatásáról hazatérve nyilatkozott. A szovjet fővárosban arról tanácskozott, miként kapcsolódhatna be a Wall Street a szovjet-amerikai kereskedelem fejlesztéséhez.

A tőzsdeelnök szerint tanácsadó testületet kellene felállítani a kérdés megvizsgálására. Ezenkívül külön osztály létesülhetne a tőzsdén belül a két ország közötti információcsere lebonyolítására. (A kereskedelmi finanszírozásához szükséges dollármilliárdok egy részét a Business Week szerint az Eximbank valamint egyes kereskedelmi bankok fogják biztosítani, másik részét pedig a Nyugaton felállítandó szovjet-amerikai vegyes vállalatok kötvénykibocsátások útján fedezik majd.)

A tőzsdeelnök a kooperáció lehetőségét vizsgálva elmondta, hogy a Szovjetunió rendkívül gazdag nyersanyagforrásokkal rendelkezik, és javítani kívánja a fogyasztói javak termelését és elosztását. Nagyon a lehetőségek az idegenforgalom fejlesztése területén is, itt főleg szállodaépítésnél lehetne együttműködést megvalósítani. Needham bejelentette, hogy januárban szovjet gazdasági küldöttség utazik New Yorkba az értéktőzsde meghívására. (Reuter)

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A KÖZÖS PIAC KÜLÜGYMINISZTEREINEK CSAK RÉSZBEN sikerült összehangolniuk álláspontjukat az Európai Biztonsági Konferencia ma Helsinkiben kezdődő előkészítő tanácskozására. A külügyminiszterek a konferencia napirendjére javasolják többek között a kelet-nyugati ipari együttműködés, a szovjet nyersanyagkészletek hasznosítását, az üzleti kapcsolatok javításának kérdését. A követendő taktikában eltértek az álláspontok, így az EGK-tagállamok egyes kérdésekben egységesen, más vitapontok megtárgyalásakor pedig külön-külön lépnek fel.
- ◆ A SZOVJETUNIO SZÁZMILLIÁRD DOLLÁR TÖKÉT IGÉNYEL gazdasági fejlesztéséhez — mondotta a New York-i értéktőzsde Moszkvából hazatért elnöke. A Szovjetunióval folytatott üzletek finanszírozására a Wall Street is be akar szállni, fontólóra vették a tőzsdén külön osztály létesítését a két ország közötti információcsere. Januárban szovjet küldöttség látogat a tőzsde meghívására New York-ba.
- ◆ ÚJABB HITELMEGSZORÍTÓ INTÉZKEDÉSEKET HOZTAK FRANCIAORSZÁGBAN AZ INFLÁCIÓ megfékezésére. Növelték a minimális tartalékletét, szigorították a személyi hitel nyújtásának feltételeit. Az infláció hatására a frank árfolyama folyamatosan süllyed és kedden mélypontra jutott. A választásokra való tekintettel komolyabb megszorító lépések, így például ár-bérbefagyasztás nem várható.
- ◆ ERŐSÖDIK AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ OLASZ ENI KONSZERN ÉS A SZOVJET CÉGEK között — mondotta az olasz állami vállalatirás elnöke. Lehetőség van, hogy Olaszország nyersanyagigényeit és energiaigényeit nagyobb részben fedezze a Szovjetunióból. Elektromos energia importja is szóba került: terveket dolgoztak ki elektromos távvezeték építésére Munkács és Mestre között.
- ◆ ALIG NÖVEKEDETT A FEJLŐDŐ ORSZÁGOK ÉLELMISZERTERMELESE. Az idén egy százalék volt az emelkedés, az egy főre jutó termelés azonban csökkent. A távol-keleti országokban a termelés abszolút értékben is visszaesett, viszonylag jobb a helyzet Latin-Amerikában és a Közel-Keleten.

MOSZKVAI TUDÓSÍTÓNK KOMMENTÁRJA PÓTOLNIVALÓK A KELET-NYUGATI KERESKEDELEMBEN

Európában a kelet-nyugati árucseréforralom értéke jelenleg alig kétharmada a háborút megelőző évek kereskedelmének. Ebben a sokatmondó megállapításban összegezte véleményét, s jelölte meg egyben a tennivalókat is az a bizottság, amely a gazdasági és tudomány-műszaki együttműködés problémájával foglalkozott az európai bizottságtól és együttműködésért harcoló társadalmi erők kongresszusának idén Brüsszelben tartott ülésén. A mintegy 700 milliós európai piac, ahol a világ műszaki és termelési potenciáljának mintegy 50 százaléka halmozódott fel, a kereskedelmet tekintve nem tudná elérni a több mint 30 évvel ezelőtti állapotokat? Ráadásul a kelet-európai országok akkor még az iparosítás kezdetén voltak, ma pedig a Szovjetuniót, az NDK-t és Csehszlovákiát a világ legfejlettebb ipari országai között tartják számon. A többi szocialista ország is lényegesen előre lépett a fejlődés útján, s vállalataik alkalmassak rá, hogy a nyugat-európai cégek partnerei legyenek.

Való igaz: a hidegháborús éveknek a kereskedelem visszaesésével járó következményeit az elmúlt másfél évtizede dinamikus és igen egyenletes fejlődése nem tudta meg pótolni. A kedvező lehetőség viszont adott a gazdasági kapcsolatok fejlődéséhez.

Az európai kontinensen az elmúlt néhány évben gyakorlatilag minden vitás politikai kérdést rendeztek, vagy megtárgyaltak. A Nyugat-Berlinről szóló négyhatalmi megállapodás, a szovjet-nyugatnémet, a lengyel-nyugatnémet szerződések, az NDK-NSZK megállapodás kedvező helyzetet és bizalmat teremtetett más kérdések megoldásához Európában. A Szovjetunió és Franciaország közötti 10 évre szóló szerződés pedig példamutatóan lehet a kelet-nyugati közeledésben. A mostani helyzetben a politikai rendezés előbbre tart, mint a gazdasági kapcsolatoké. Az utóbbinak feltétlenül fel kell zárkózni, a kibővült politikai kereteket gazdasági tartalommal szükséges megtölteni, s ezzel is elősegíthető más politikai problémák tisztázása.

Természetesen egy sor új gazdasági megállapodás is társult a nemzetközi élet fontos eseményeivel. A szovjet-nyugatnémet, szovjet-francia kereskedelmi szerződések és a többi szocialista ország nem kevésbé jelentős megállapodásai sokat lendítettek a kelet-nyugati kapcsolatokat szekerén. De már a közeljövőben elkészülhet több területen is az össz-európai együttműködés megteremtése, kibővítése.

Nyugat-Európában egyes nyersanyagok beszerzése már most is nehézséget okoz és a probléma a dinamikus fejlődéssel várhatóan tovább nő. Az első kedvező jelek már megszülettek: a Szovjetunió Olaszországgal, Franciaországgal és az NSZK-val kötött gázszállítási szerződésai megteremtették az alapját az egységes gázvezetékrendszernek. Belátható időn belül nagyfeszültségű hálózatokkal lehetne összekötni a kontinens országait. A rendszer, amely elsősorban a Szovjetunió olcsó villamosenergia-termelésén alapulna, feleslegessé tenné jó néhány új erőmű felépítését. Szovjet részről többször felvetették: jóval könnyebb lenne az együttműködés, s előbbre tartana, ha az érdektel országok részt vennének a beruházásokban is, mert ezek a bővítések nagy tökélet igénylő, lassan megterülő befektetések. Fellendítené a kereskedelmet az egységesített és közösen bővített szállítási-közlekedési rendszer. A kontinenzáció megvalósítása a kontinensnek közötti kapcsolatok is előmozdítaná. Az együttműködés ilyen mértékű bővítése szintén megköve-

teli a rádió- és telefonkapcsolatok közötti modernizálását.

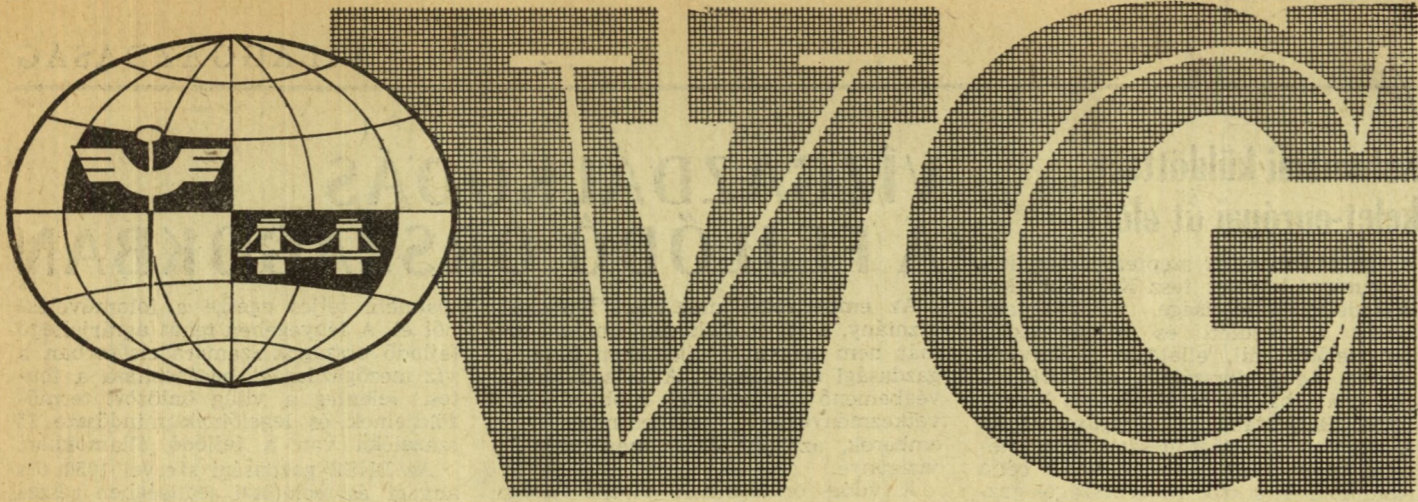
Ezek az elképzelések, amelyeket szovjet közigazdászok javasolnak, főleg a nyersanyag- és szállítási ágazatokat érintik, viszont az ipari termelésben is számos út van a kapcsolatok kiszélesítésére. A napokban nyilvánosságra hozott szovjet-nyugatnémet közös kohászati beruházás, francia vállalatok részvétele az Uszty-Ilm-i cellulóza-papír-ipari kombinát építésében, ösztönző példát adhat más országoknak is. A kétoldalú és sokoldalú kapcsolatok alapján az ipari termelésben létrejött szakosított kooperáció, az alkatrészek és részegységek cseréje, mint a KGST-országok eredményei is igazolják, minden résztvevő országban megnövelték a termelés hatékonyságát. Kontinentális méretekben is további jobb eredmények is születhetnek.

A kontinens termelési és tudományos potenciáljának hasznosítása többet követel, mint egyszerű árucserét, de a hagyományos kapcsolatok területén is akad azért pótolni való. A KGST és a Közös Piac tagországai között 1968-ban 975 millió dollár volt az árucseréforralom, 1971-ben pedig 1 milliárd 660 millió dollárra nőtt. A közel 70 százalékos bővülés sem jelenti azt, hogy minden tartalékot a felszínre hozták. A szocialista országok tudnának mit vásárolni Nyugatról, a korszerű technológia beszerzése tovább növelné az országok ipari termékeinek versenyképességét a nemzetközi piacon is. A fogsztási cikkeknek pedig a Szovjetunióban, de má szocialista országokban is még sokái nagy piacuk lesz.

A nyugat-európai országok sok esetben vámkorlátozásokkal, magas vám illetékekkel állítanak mesterséges akadályokat a szocialista export, ezen belül is a gépeladatok bővítésének útjába. Hacsak a szovjet közigazdász ezzel kapcsolatban moszkvai kelet-nyugati kapcsolatok konferenciáján a következőket mondotta: „megértjük természetesen, hogy a vámkorlátok az országok biztonságát szolgálják, védelmet nyújtanak a belső piacnak, védik a nemzeti függetlenséget. De van diszkriminációs jellegű védelmük is, amelyeket expanziós céloknak rendelnek alá. Ezek a vételek nagyon megnehezítik Európában a külkereskedelmet és az együttműködést”.

Az össz-európai gazdasági együttműködés további sarkalatos pontja a KGST és a Közös Piac egymáshoz való viszonyának alakulása. „A Szovjetunió semmiképpen sem hagyja figyelmen kívül a Nyugat-Európában kialakult reális helyzetet, abban a tekintetben is, hogy létezik a kapitalista országokban olyan csoportosulása, mint a Közös Piac. Mi figyelmesen szemmel tartjuk a Közös Piac tevékenységét — mondotta Brezsnjev erről a kérdésről. A jelenlegi európai kapcsolatok nem a két szervezet között, hanem a KGST és a Közös Piac tagországai között mennek végbe. A következő időben is elsősorban a kétoldalú kapcsolatok fejlődése várható, mert a szocialista országok véleménye az, hogy a Közös Piac nem tisztán gazdasági csoportosulás, és tevékenysége — főleg a következő évben várható, a kereskedelmet nehezítő intézkedései — nem szolgálják az össz-európai együttműködést.

Az európai kelet-nyugati kereskedelem sok még a megoldásra váró kérdés. Többoldalúan tisztázniuk kell az érdektel államoknak, milyen úton és milyen eszközökkel szeretnének továbblépni. Nem véletlen tehát, hogy a Szovjetunió és a többi szocialista ország a Helsinkiben összeülő tanácskozáson javasolni fogja: a várhatóan jövőre sorra kerülő össz-európai értekezleten egyik napirendi pontként a gazdasági kapcsolatok kérdése szerepeljen.

VILÁGGAZDASÁG

1972. JÚLIUS 11., KEDD

IV. ÉVFOLYAM, 133. (882.) SZÁM

750 millió dolláros szerződés

SZOVJET GABONAVÁSÁRLÁS AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBÓL

Létrejött az eddigi legnagyobb szovjet-amerikai üzlet. A Szovjetunió a következő három évben 750 millió dollárért vásárol gabonát az Egyesült Államoktól. Az amerikai mezőgazdasági minisztérium export hitel-programjából finanszírozzák az üzletet. A szerződés lényegesen növeli a két ország árucseré-forgalmát, ami tavaly 217 millió dollár volt. A szovjet-amerikai gazdasági kapcsolatok fejlődésének másik jele: David, Nixon elnök tudományos tanácsadója és Kirillin, a Szovjetunió tudományos és műszaki állami bizottságának elnöke parafálta azt a jegyzőkönyvet, amely meghatározza a szovjet-amerikai tudományos-műszaki együttműködési vegyes bizottság tevékenységének feltételeit.

Nixon elnök a hét végén bejelentette, hogy Washingtonban Kuzmin szovjet külkereskedelmi miniszter-helyettes, Peterson amerikai kereskedelmi és Butz mezőgazdasági miniszter három évre szóló szerződést kötött, amely szerint a Szovjetunió minimálisan 750 millió dollárért gabonát vásárol az Egyesült Államoktól. Ez nemcsak a legnagyobb szerződés, amit valaha is az Egyesült Államok és a Szovjetunió kötött, hanem az USA-nak is a legnagyobb gabona-eladási szerződése. Az első évben, amely augusztus elsejével kezdődik, a Szovjetunió 200 millió dollárért vásárol gabonát. Ez a minimális vállalás, amelyet a szovjet fél azonban túlléphet. A szerződés szerint a vásárló nyugodtan választ hat, hogy a 750 millió dolláros keretet búza, kukorica, árpa, rozs, zab vagy cirokmag vételére használja-e fel. Butz szerint a Szovjetunió főként búzát és kukoricát vásárol majd.

Az üzletet az amerikai mezőgazdasági minisztérium export hitel-programja keretében finanszírozzák a szokásos feltételek mellett: évi 6,125 százalékos kamattal hároméves törlesztésre. Az egy időben folyósítható hitelkeretet 500 millió dollárban állapították meg.

A most kötött szerződéssel Japán után a Szovjetunió lett az Egyesült Államok második legnagyobb gabonavásárlója. 1963-ban 140 millió dollárért vett amerikai búzát, tavaly novemberben pedig 150 millió dollárért 3 millió tonna gabonát. A szerződés rendkívül módon felduzzasztja a két ország árucseré-forgalmát, amely tavaly 217 millió dollár volt. Kissinger, Nixon elnök külpolitikai tanácsadója szerint a gabonaüzlet döntő jelentőségű a szovjet-amerikai kereskedelmi egyezmény megkötése szempontjából. Valószínűleg újabb előrehaladás történik Peterson moszkvai látogatásán, amelyre még ebben a hónapban kerül sor.

A szerződés nemzetközi jelentőségén túlmenően, rendkívül fontos mindkét ország belső gazdasági helyzetét szempontjából — emelik ki a hírgyűnösök. A Szovjetunió jelenlegi öt éves terv előirányzatai szerint évente 25 százalékkal akarja növelni az állati proteint tartalmazó élelmiszerek fogyasztását. A szerződés a tervidőszak hátralevő három évére biztosítja a takarmánygabonaelátást abban az esetben is, ha — az idei évhez hasonlóan — természeti tényezők miatt mérsékeltbb eredmények születnek a mezőgazdaságban. A Szovjetunió a szerződésben vállalta egyébként a teljes mennyiség átvételét akkor is, ha a mezőgazdasági termelés kiemelkedően jó lenne.

A DPA washingtoni tudósítója kifejti, hogy a gabonaüzlet — hasonlóan a kínai Boeing-eladásokhoz — erősíti Nixon pozícióját a novemberi elnökválasztások előtt. Nixon utalt arra, hogy minden külföldön eladott 100 millió dollár gabona 3—5000 új munkahelyet teremt. Ezenkívül javul a farmerek életszínvonala, termékeikért többet kapnak. Butz ugyanakkor ragaszkodott ahhoz a megállapításhoz, hogy a gabona termelői árának emelkedése nem érinti az amerikai fogyasztókat.

Nem sokkal a szovjet-amerikai gabonaüzlet bejelentése után nyilatkozott a kanadai búzatanács főmegbízottja. Elmondta, hogy tárgyalásokat folytatnak a Szovjetunióval elsődleges takarmánygabona eladásáról és néhány napon belül várható a tárgyalások befejeződése és az esetleges szerződés megkötése. A Szovjetunió Kanadától egy évvel ez előtt 235 millió dollárért vásárolt búzát és az idén is született már egy 3,5 mil-

lió dolláros szerződés kanadai gabona vételéről.

A gabonaüzlet aláírásával egyidejűleg parafálta Moszkvában David és Kirillin azt a jegyzőkönyvet, amely a szovjet-amerikai tudományos-műszaki együttműködési vegyes bizottság felállításával foglalkozik. A jegyzőkönyv a Nixon elnök látogatása idején aláírt megállapodás értelmében jött létre. A vegyes bizottság tevékenységére a parafált dokumentum szerint bevonják az állami szerveket és az ipari vállalatokat is. Lehetséges közvetlen kapcsolatok kialakítása tudósok, mérnökök, kutató intézetek és gazdasági szervezetek között. (Reuter, DPA, TASZSZ)

Magas szintű tárgyalások a lengyel-amerikai kooperáció bővítéséről

David, Nixon elnök tudományos tanácsadója Moszkvából Varsóba érkezett. Ötnapos tartózkodása során a tudományos kutatás terén folytatandó lengyel-amerikai együttműködésről tárgyal, közelebbről megvizsgálja a Nixon elnök varsói látogatásakor felvetett kooperáció lehetőségeit. A két ország technológiai, tudományos és kulturális megállapodás aláírására készül.

Varsóban tartózkodik egy másik amerikai delegáció is, amelyet Dole államtitkár vezet és bányászati, energetikai, felsőoktatási és műszaki szakemberekből áll. A delegáció a lengyel-amerikai bányászati együttműködés fejlesztéséről folytat tárgyalásokat.

Washingtonban befejeződtek a lengyel gépipari miniszter vezette küldöttség tárgyalásai. A küldöttség eszme-cserét folytatott Peterson kereskedelmiügyi miniszterrel, Lynn és Gibson államtitkárral, valamint több gyár képviselővel a két ország gépipari együttműködése kibővítésének lehetőségeiről. Ezzel egyidejűleg Varsóban az amerikai International Harvester cég vezetői tárgyaltak a lengyel-amerikai traktorgyártási kooperáció fejlesztéséről.

Újabb hírek érkeztek a Gdanskban létesítendő kőolajfinomítóról is. Mint a VILÁGGAZDASÁG-ban már hírül adtuk, a British Petroleum közvetítésével vásárolt közel-keleti kőolaj fino-

Szovjet-szíriai együttműködési megállapodás

A Szovjetunió és Szíria gazdasági és műszaki együttműködési megállapodást kötött. Asszad szíriai államelnök és Kalafavi miniszterelnök több napon keresztül tárgyalt Moszkvában a szovjet vezetőkkel. A megállapodás gazdasági és műszaki együttműködési állandó bizottság létrehozásáról is intézkedik.

A szíriai küldöttség moszkvai gazdasági tárgyalásai jó alapról indultak — állapítja meg moszkvai tudósítónk. A közelmúltban írták alá azt a szerződést, amelynek értelmében a Szovjetunió további segítséget nyújt Szíria olajkitermelőipara, vasúthálózata, valamint vízgazdálkodása fejlesztéséhez. Ezenkívül elvi megállapodás született, hogy a Szovjetunió részt vesz egy kikötő bővítésében, a foszforlelőhelyek feltárában és a kapott nyersanyag feldolgozásában. A Szovjetunió segít könnyű- és élelmiszeripari üzemek létesítésében is.

A mostani megbeszéléseken Asszad államelnök tájékoztatta a szovjet vezetőket Szíria tapasztalatairól, amelyeket az olajtermelésben szerzett. Az IPC szíriai vagyonának államosításával kapcsolatban a tárgyalófelek leszögezték, hogy nagy jelentőségű az arab országoknak a tőkevére az olaj saját erőből történő kiaknázására.

mitására az olasz Snam Progetti szállítja a legfontosabb berendezéseket. A Polimex lengyel külkereskedelmi vállalat másutt is vásárolt licenceket: az amerikai Standard Oil of Indiana-tól, az amerikai nyugat-nemzet Edeleanu-Process Texaco-tól, illetve az angol British Petroleum Company-tól. (Reuter, MTI, APA)

„Lokalizálódott a valutaválság”

Véget ért a bázei bankártalálkozó

A legzsdagabb tőkésországok központi bankjainak vezetői befejezték hét végi, nem hivatalos eszme-cseréjüket Bázelen. A bankelnökök hivatalosan a Nemzetközi Elszámolóbank Bankjának, a BIS-nek havonta megrendezett igazgató tanács ülésén vettek részt, de mint máskor, most is az előtte tartott kötetlen megbeszélések álltak a nemzetközi érdeklődés homlokterében. Bár a fontosabb valutapolitikai döntéseket nem a jegybankok, hanem az egyes kormányok hozzák, a pénzügyi vezetők tanácskozása jó alkalmat kínált a font lebetegzése óta érvénybe lépett adminisztratív intézkedések áttekintésére.

Megkezdődött a KGST 26. ülészaka

A KGST 26. ülészaka hétfőn délután Moszkvában megkezdte munkáját. Napirendjén elsősorban a tavaly elfogadott Komplex Program eddigi végrehajtásával kapcsolatos beszámoló-jelentés szerepel. A résztvevő tagállamok értékelik majd az e területeken végzett munkát és megfelelő irányelveket jelölnek meg a következő időszakra.

Az ülészakk munkájában a nyolc tagállam küldöttségei élükön kormányfőkkel, vesznek részt. Jugoszlávia első ízben miniszterelnöki szinten képviselteti magát és megfigyelőként Kuba és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság is jelen van. A jugoszláv részvételről már korábban is találgatások láttak napvilágot. A Reuter moszkvai jogoszláv forrásokra hivatkozva közli, hogy Jugoszlávia nem folyamodik teljes jogú KGST-tagsághoz. Bijedics jugoszláv miniszterelnök elsősorban azért vesz részt, hogy a KGST Komplex Program első évi eredményeinek megvitatásában részt vegyen. Esetleg szóba kerülhet, hogy Jugoszlávia az eddigienél több KGST-bizottság munkájába kapcsolódik be.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ A SZOVJETUNIÓ AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKTÓL a következő három évben 750 millió dollár értékben vásárol gabonát. Ezzel Japán után az USA második legnagyobb gabonavásárlója lett. A szerződés felduzzasztja a két ország árucseré-forgalmát, amely tavaly 217 millió dollár volt.
- ◆ MEGKEZDŐDÖTT A KGST 26. ÜLÉSSZAKA. Napirendjén elsősorban a tavaly elfogadott Komplex Program eddigi végrehajtásával kapcsolatos beszámoló szerepel. Várható, hogy az ülészak időtartama alatt aláírják a KGST-országok első közös beruházásában épülő termelőüzem, az Oszty-Ilinszki cellulóz- és papíripari kombinát alapításáról szóló okmányt.
- ◆ A ROMÁN KP KB VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGA MÓDOSÍTOTTA ROMÁNIA JÖVŐ ÉVI TERVÉT. Több ágazatban felemelte a terv-előirányzatokat, mivel a szakemberek szerint az eredeti tervben nem vették eléggé figyelembe az erőforrásokat.
- ◆ NIXON ELNÖK ÚJABB LÉPÉST TETT A BELFÖLDI HÚSÁRAK LETÖRÉSÉRE: nagyobb kvótát ígért jövőre a hagyományos szállítók-nak, ha az idén több húst szállítanak Amerikába. A húsimport kontingenseket még júniusban felfüggesztették, ezzel próbálva megállítani a drágulást.
- ◆ IRAK SIKERES TÁRGYALÁSOKAT FOLYTATOTT TÖBB ORSZÁGGAL az IPC államosított kútjain feltörő olaj eladásáról. Növeli olaj-vásárlásait Franciaország, Olaszország, Ceylon és Brazília is.
- ◆ ERŐSÍTI KAPCSOLATAIT AZ EGRI FINOMSZERELVÉNYGYÁR ÉS A SVÉD AB MECMAN. A magyar gyár átveszi a legtöbb Mecman-elem gyártását, szabadon adhat el a KGST piacon és 11 fejlődő országban. Az együttműködés lehetővé teszi a pneumatikus automatika széles körű elterjesztését.

AZ ENSZ VILÁGSTATISZTIKÁJA

Az Egyesült Nemzetek Szervezete közzétette legújabb nemzetközi statisztikai évkönyvét. A 838 oldalas összeállításból az olvasó többek között megtudhatja, hogy a vizsgált — 1960—től 1970-ig terjedő — időszakban a legnagyobb ütemben Japán fokozta ipari termelését, a Szovjetunió építette a legtöbb lakást és az USA-ban gyártották a legtöbb cigarettát. A hírgyűnösök által közzét adathalmazból, amely így is csak egy töredékét képezi az évkönyvben található statisztikáknak, néhány fontosabb, a világgazdaság alakulására utaló mutatót közlünk.

Az ENSZ legtöbb tagállamában a nemzeti össztermék 1960 és 1970 között évente átlag 4—6 százalékkal növekedett. A fejlett tőkésországok közül Izraelben, Japánban, Görögországban és Spanyolországban volt 7 százaléknál magasabb a GDP éves növekedése. Hasonló ütemű növekedést ért el néhány fejlődő ország: Nicaragua, Irán, Dél-Korea, és Mexikó, és e tekintetben, 27,2 százalékos évi átlagnövekedéssel abszolút első volt az egyik leggazdagabb olajtermelő ország, Líbia.

Ipar. 1958 és 1970 között 126 százalékkal növekedett a világ ipari termelése, és a vizsgált időszakban az alábbi sorrend alakult ki az ipari növekedés szempontjából: Japán 449, Szovjetunió 178, Olaszország 150, NSZK 110, Kanada 100, Franciaország 89, USA 82, Anglia 48 százalékkal. A hírgyűnösök megemlítik, hogy Románia, Bulgária és Albánia is jelentős mértékben fokozta ipari termelését, bár erre vonatkozó adatot nem közölnek.

Acéltermelésben és fogyasztásban mennyiség szempontjából az USA volt a listavezető, az egy főre jutó termelésben és fogyasztásban azonban Svédország, Japán és az NSZK megelőzte az Egyesült Államokat.

A legtöbb lakóházat, 2 millió 280 ezer épületet a Szovjetunióban építették, második helyen állt Japán, a harmadik pedig az USA volt 1 484 556, illetve 1 487 000 lakással.

Az energiahordozók közül kőolajból használtak fel leg többet: 1970-ben a

világ energiaszükségletének 42 százalékát folyékony üzemanyaggal, 35 százalékát szilárd halmazállapotú üzemanyaggal, 21 százalékát pedig földgázzal elégítették ki. Az egy főre jutó energiafogyasztás szempontjából az USA állt az első helyen, a második Kanada, a harmadik Csehszlovákia volt.

Mezőgazdaság. A világ mezőgazdasági termelése 1960 és 1970 között 27 százalékkal növekedett. A vezető búzatermelő országok közül csak India és a Szovjetunió fokozta búzatermelését 1970-ben: 8, illetve 25 százalékkal. Jelentősen csökkent a búzatermelés Kanadában (52 százalékkal), Argentínában (40 százalékkal) és Franciaországban (11 százalékkal).

Kereskedelem. Az exportforgalom tavaly 344 milliárd dolláros rekordszintet ért el, a növekedés üteme azonban elmaradt az 1969-es és 1970-es csúcseredményektől. A közös piaci országok egymás közötti forgalma 1960 és 1970 között „hihetetlen ütemben” 422 százalékkal emelkedett. Ugyanebben a periódusban a „országok rekordot” Japán állította fel: 4,05 milliárd dollárról, 377 százalékkal, 19,32 milliárd dollárra fokozta kivitelét. A világkereskedelem 1961 és 1971 között 156 százalékkal fokozódott.

Közlekedés. A nemzetközi vasúti áruszállítás 1970-ben új rekordot ért el: 5,206 milliárd nettó tonnakilométert, de még így is mindössze fele akkora forgalmat bonyolítottak le vasúttal, mint repülőgéppel. A világ teheráru forgalmának felét a szovjet vasutak bonyolították. A légi áruszállítás mértéke 10 700 milliárd tonnakilométer volt. A legtöbb személyszállító motoros járművet (személyautó, autóbusz, motorkerékpár) az Egyesült Államokban tartják nyilván, a legnagyobb kereskedelmi hajóterrel pedig Líbia, Japán és Anglia rendelkezik: 38, 30, illetve 27 millió bruttóregisztertonna befogadóképességgel.

Népség. A föld lakossága a hatvanas években 22 százalékkal emelkedett, és becslések szerint 1970 közepén 3 milliárd 832 millió főt tett ki. A világ lakosságának több mint fele, 2 milliárd 56 millió ember Ázsiában él. A legmagasabb népességnövekedési ütemet Zaire érte el, ahol évente 4,2 százalékkal emelkedik a lakosság létszáma. A legalacsonyabb népesség szaporulat az európai országokban tapasztalható: csaknem mindenütt 2 százalékal alatti. Svédország büszkélkedhet a legalacsonyabb csecsemőhalandósággal: minden ezer születésre 11,7 halálozás jut. Számos afrikai és ázsiai országban a csecsemőhalandóság aránya 200 az ezerhez. (Reuter, DPA, AFP)

Rogers belgrádi tárgyalásai

Rogers amerikai külügyminiszter befejezte jugoszláviai látogatását és Rómába érkezett. Tanácskozásain, amelyeket Tito államelnökkel, Bijedics miniszterelnökkel és Tepavac külügyminiszterrel folytatott, gazdasági témák is szóba kerültek. A jugoszláv miniszterelnök — mint a Reuter írja kifejtette, hogy Belgrád erősíteni szándékozik a gazdasági együttműködést az Egyesült Államokkal, a Közös Piaccal és más országokkal. Tájékoztatta amerikai tárgyalópartnerét a jugoszláv stabilizációs intézkedésekről is.

Az amerikai külügyminiszter egy belgrádi nyilatkozatában hangzott, hogy az USA támogatja Jugoszlávia erőfeszítéseit az életszínvonal javítására. Amerika a magánberuházások garantálásával és a hitelek kiterjesztésével kíván segíteni Jugoszláviának — mondotta.

Módosították Románia jövő évi tervét

Az RKP Központi Bizottsága végrehajtó bizottságának ülésén — amelyen meghívottként központi állami és társadalmi szervek képviselői is részt vettek — áttekintették és jóváhagyták Románia 1973-ra vonatkozó tervét. Javításokat eszközöltek rajta azoknak az intézkedéseknek alapján, amelyeket a vezető gazdasági és műszaki szakemberekkel, tudományos kutatókkal, a tervezőintézetek képviselőivel, a minisztériumok vezetőivel, pártbizottságok vezetőivel folytatott beszélgetések után hoztak. A módosított állami tervet a nemzetgyűlésnek kell jóváhagynia — írja az *Agerpres*.

Ezután a végrehajtó bizottság megvitatta a termelés, az áruértékesítés és a honvédelem néhány kérdéséről. Intézkedéseket határoztak el a hiánycikkékből való ellátottság javítására és az intézkedések végrehajtására. Ennek feladata a mezőgazdasági, élelmiszeripari és vízügyi minisztériumra, a belkereskedelmi minisztériumra, a helyi állami és pártzervekre hárul.

A végrehajtó bizottság megvizsgálta

a Románia társadalmi, gazdasági fejlesztésére vonatkozó törvény tervezetét, a városok és faluk tervezésére és felépítésére vonatkozó utasítások tervét.

A DPA nyugatnémet hírügynökség szerint az 1973-ra vonatkozó terv módosítása tulajdonképpen a terv „aktualizálása”, illetve „javítása” volt (a szavakat a hírügynökségi jelentés egy román közleményre hivatkozva idézőjelben közli). Ez alkalommal negyedszer módosították az 1971-75-ös tervet, amely eredeti formájában 1969 augusztusában látott napvilágot.

A néhány hónapja intenzíven folytatott kampány az iparágak többségében arra irányul, hogy az ötéves tervet négy és fél év alatt teljesítsék — írja a DPA. Néhány építőipari vállalat már azt tűzte ki célul, hogy tervmutatóit 1974 végére elérje. Románia vezető tervező közgazdászai az ilyen nagymértékű tervteljesítéseket is megvalósíthatónak tartják. Mindezt azzal indokolják, hogy az eredeti tervben nem vették eléggé tekintetbe a meglévő és növekvő erőforrásokat.

Japán és Kína árucseré-forgalma

Az új japán kormány hivatalba lépése óta közzétették az első statisztikát a japán—kínai árucseré-forgalom alakulásáról. Az egyik tokiói szervezett adatai szerint a két ország kereskedelme az év első öt hónapjában 33 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit, s először érte el a 450 millió dollárt. Ebből a japán export 265, a kínai pedig 185 millió körül. Az év első hónapjaiban azonban a fejlődés nem volt töretlen. Májusban a japán szállítások az ideai legalacsonyabb szintre estek: csak 45 millió dollárt tettek ki.

A Tanaka-kabinet első nyilatkozataiból és a kínai reagálásokról arra lehet következtetni, hogy a politikai kapcsolatok a jövőben javulni fognak. Csou En-laj kínai miniszterelnök vasárnap üdvözölte Tanaka kijelentését, hogy a japán—kínai kapcsolatokat mielőbbi rendezésre törekszik. Megbízható japán források szerint Tanaka vagy megbízottja, esetleg Ohira külügyminiszter még az idén Pekingbe utazik.

A tokiói hatóságok megadták az engedélyt a kínai mezőgazdasági küldöttségnek, hogy kéthónapos tanulmányutat tegyen az országban. Ennek során parasztagazdaságokat és mezőgazdasági kutatóintézeteket kereshet fel. (*Kyodo, AFP, MTI*)

Japán és a Koreai NDK kereskedelme

Japán az év első öt hónapjában két és félszer annyit termelt exportált a Koreai NDK-ba, mint egy évvel korábban — jelenti a *Kyodo* hírügynökség a két ország kereskedelmének ösztönzésére létrehozott japán szervezet közleményére hivatkozva.

A japán kivitel váratlanul nagy növekedése elsősorban a textilipari gépek és alapanyagok szállításának következménye. A két ország árucseré-forgalmának másik irányja csak mérsékeltebben fejlődött: január és május között a Koreai NDK 6 százalékkal növelte Japánba irányuló exportját. Értékben a koreai szállítások meghaladták a 4 milliárd jent, míg a japán export 8,7 milliárd jent volt, szemben az egy évvel korábbi 3,3 milliárddal.

A japán szállításokból 10,7 százalékkal részesedtek a poliészter szálakból készült termékek. Ebből 830 tonnát vett fel a Koreai NDK 948 millió jent értékben. Japán ezenkívül nagy mennyiségben szállított vágott nyilon szálakból készült textíliákat, akril szálakat, szövőgépeket, és poliétlen fóliát mezőgazdasági célokra. A Koreai NDK 53 százalékkal növelte a tavalyihoz képest nyersselyem-exportját, amely az idén meghaladta az 1 milliárd jent értéket (a Japánba irányuló koreai kivitel 27 százaléka).

Kolumbiai küldöttség kelet-európai út előtt

Augusztusban és szeptemberben kelet-európai körutat tesz Kolumbia kereskedelmi küldöttsége. A delegáció, amely a közleleti és magánszektor képviselőiből áll, ellátogat a Szovjetunióba, Lengyelországba, az NDK-ba, Jugoszláviába, Csehszlovákiába, Romániába, Bulgáriába és Magyarországra. A bogotai gazdaságfejlesztési minisztérium bejelentése szerint a körút célja Kolumbia és a szocialista országok gazdasági kapcsolatainak erősítése. (*Reuter*)

Ülésezett a bolgár—jugoszláv vegyes bizottság

Július 8-án tartotta tizedik ülését a bolgár—jugoszláv gazdasági, kereskedelmi és tudományos-műszaki együttműködési vegyes bizottság. Megállapították, hogy az árucseré-forgalom a kilencedik ülés óta jelentősen növekedett, megoldották a sokoldalú együttműködés néhány problémáját a gépipar, a vegyipar, a vas- és szénfémkohászat, valamint a könnyűipar területén, a geológiai kutatásokban és másutt.

Az elért kedvező eredmények alapján a tizedik ülés új, széles körű programot dolgozhatott ki a gazdasági együttműködés fejlesztésére és elmélyítésére. Előirányozták, hogy a körútjében több fontos népgazdasági ágban egyezményt írnak alá.

A bolgár minisztertanács épületében a két fél jegyzőkönyvet írt alá. A dokumentum szerint 1972-ben a két ország árucseré-forgalmának 106 millió dollárt kell elérnie, ami 1971-hez képest 53 százalékos növekedés. Fejlődés várható a pénzügyek területén, a közlekedésben és a szállításban, elmélyülnek a kapcsolatok a mezőgazdaságban, a tervezésben és az idegenforgalomban. (*BTA*)

Tartós az expanzió Braziliában

Az első félév gazdasági eredményeiből arra lehet következtetni, hogy a bruttó hazai termék Braziliában az idén a tavalyihoz hasonlóan 9—10 százalékkal növekszik — mondta Netto pénzügyminiszter. Az ország exportja az idén valószínűleg eléri a 3,6 milliárd dollárt, devizataralékai pedig újabb 100 millió dollárral gyarapodva 2,4 milliárdra emelkednek. A miniszter szerint a megélhetési költségek emelkedését sikerül 15 százalékra korlátozni.

A kávétermésben mutatkozó kiesések ellenére Brazília mezőgazdasági termelése az idén előreláthatólag 8 százalékkal haladja meg a tavalyit, míg az ipari termelés növekedési rátája 12 százalék körül lesz. Netto meglepéssel beszélt a belső pénzügyi helyzetéről. Elmondta, hogy a forgalomban lévő pénz az év első felében 9,4 százalékkal nőtt, szemben az egy évvel korábbi 12,7 százalékkal. A szövetségi költségvetés deficitje az idén a bruttó hazai terméknek csak 0,2 százalékát teszi ki, s az egyensúlyt nyílt piaci műveletekkel tartják fenn. (*Reuter*)

Perui halliszt a Szovjetunióhoz

Perui hallisztipari delegáció tárgyal a hét végén Moszkvában. A delegáció szovjétojének közlése szerint sikerült megállapodni 10 ezer tonna halliszt eladásáról. A Szovjetunió most első ízben vásárol hallisztet Perutól; az első szállítmány szeptemberben, a vásárolt tétel második fele októberben érkezik a Szovjetunióba.

A delegáció úgy véli, hogy kilátásai a Szovjetunióhoz igen jók, jövőre legalább 30—50 ezer tonna hallisztet tudnak eladni, s a további években egyre növekvő mennyiséget. A perui küldöttség tegnap Moszkvából a kínai fővárosba utazott. (*Reuter*)

A Kolle cég szovjet kapcsolatai

A nyugatnémet és svájci székhellyel működő Kolle cég, amely számos vállalat vezérképviseletét látja el, nemrégiben delegációt küldött a Szovjetunióba, hogy ott az együttműködés erősítéséről folytasson megbeszéléseket.

A Kolle állandóan részt vesz a Szovjetunióban megrendezett különböző kiállításokon, és azt tervezi, hogy Moszkvában októberben megrendezi saját kiállítását is; tudományos-műszaki szimpoziumot is tart. Be akarja mutatni a gumi-, műanyag-, poliuretángyártásban, pigmentgyártásban, a felületi kikészítésben, az új nyersanyagok autóiipari felhasználásában, az elektromos gépgyártásban, a bútorgyártásban, a textiliparban és az építőiparban a legutóbbi időben elért eredményeket.

A Kolle most is több vegyi gyárat épít a Szovjetunióban és részt vesz más ipari üzemek tervezésében is. (*Ekotassz*)

VÍZGAZDÁLKODÁS A FEJLŐDŐ ORSZÁGOKBAN

Az emberiséget még nem fenyegeti vízhiány, a vízgazdálkodás azonban ma már nem hagyható figyelmen kívül a gazdasági tervezésnél. A századunkban végbemenő demográfiai robbanás következményeként jelentősen megnőtt az emberek, az ipar és a mezőgazdaság vízigénye.

A világ országainak vízellátottsága nem egyforma, igen sok a vízben szegény ország. Különösen nehéz helyzetben vannak e téren is a világ többségét kitevő fejlődő országok. Legtöbbjük tőkehiánnyal küzd és nem tudja megfelelően kiaknázni a rendelkezésre álló, nem kis mennyiségű vizet.

Az afrikai országok lakosságának több mint 70 százaléka szétszórta településeken, falvakban él, itt még a tiszt ivóvíz biztosítása is nehéz feladat. Az ipar alacsony színvonala miatt még kevés az ipari vízfelhasználás, azonban az erőteljesen megindult fejlődés következtében a harmadik világ országainak mielőbb fel kell készülniük az ipar vízükségletének kielégítésére. Az iparfejlesztés egyik feltétele az elégséges energia, amely sok országban víz formájában rendelkezésre is áll, de hogy ebből energia legyen, erőműveket kell építeni, amelyek költségei sok esetben nagyobbak, mint egy fejlődő ország több éves bruttó társadalmi termékének értéke.

A fejlődő országok mezőgazdaságában is egyre inkább tér hódít az öntözés. Ma még a fejlődő országok vízfelhasználására a következő a jellemző: a gazdasági fejlődést lassítja az öntözési rendszerek és az erőművek viszonylagos hiánya, ugyanakkor a vízfelhasználás kiterjesztése a beruházási igényesség következtében csak gyors gazdasági fejlődés mellett biztosítható. A továbblépés feltétele tehát a nagyarányú beruházás.

A fejlődő országok azonban ez idő szerint nem képesek kizárólag a saját erejükből előteremteni az anyagiakat, hiszen erőforrásaikat sok egyéb létfenntartású ágazat fejlesztésére is koncentrálniuk kell. A harmadik világ országai az ipar még alacsony szinten áll, sőt a világ 25 legkevesbé fejlett államában még nem jutott túl a kézműveségen. Ezekben az országokban a GNP döntő hányadát a mezőgazdaság és az állattenyésztés adja, a lakosság

csaknem teljes egésze a földművelésből él. A lényegében tehát agrárjellegű fejlődő országok számára elsősorban a víz mezőgazdasági hasznosítása a fontos. Jelenleg a világ öntözött termőföldjeinek és legelőinek mindössze 15 százaléka van a fejlődő államokban.

Az ENSZ gazdasági szervei 1950 óta anyagi és technikai segítségben részesítik a fejlődő országokat nemzeti vízgazdálkodásuk megteremtésében és kiépítésében. Az elmúlt 22 év folyamán rendelkezésre bocsátott kölcsönökből és hitelekkel több nagy vízi erőmű, tároló és öntözési rendszer épült, valamint jó néhány folyó szabályozására került sor. Előrehaladott kísérletek folynak a tengervíz sótalanítására. Ha sikerül megtalálni egy olyan eljárást, amely olcsó és nem igényel nagy beruházásokat, akkor ez forradalmasíthatja a fejlődő országok, de az egész világ vízgazdálkodását is.

Szakemberek csoportjai olyan eljárásokat dolgoztak ki és ajánlottak a fejlődő országoknak, amelyek viszonylag alacsony tőkebefektetés mellett lehetővé teszik az eredményes vízfeltárást, nagy területek öntözését és az energia-termelést. Az anyagi támogatásban résztveszt a Világbank is. A Barclay's Bank jelentése szerint a Világbank 1970 közepéig 4,8 milliárd dollárral finanszírozza a vízi energia hasznosítását. A Nemzetközi Fejlesztési Társaság (IDA) kölcsöneinek futamideje 50 év. A szocialista országok szakemberei vízfeltárási munkát végeznek igen sok országban és öntözési terveket finanszíroznak. A nemzetközi összefogás nem volt eredménytelen. Többek között felépült Egyiptomban az asszuáni-gát, Ugandában az Owen, Nigériában a Kainji, Ghanában a Volta erőmű, szabályozták a Nílust és átfogó tervet dolgoztak ki és valósították meg a Mekong-folyó hasznosításáról. Az eredmények kétségkívül impozánsak, de ami ennél is fontosabb: megváltoztatták egy-egy ország gazdasági arculatát és kiindulópontul szolgáltak a továbbfejledéshez. Afrikában, Ázsiában és Latin-Amerikában azonban még nagyon sok a további tennivaló, hiszen a három kontinens országaiiban még óriási kizsákmányolás és munkára nem fogott vízkészletek vannak.

G. — L.

Iraki tárgyalások olajeladásról

Az *Iraq Petroleum Co.* iraki vagyónak több mint egy hónappal ezelőtti államosítása óta az arab ország kőolajvállalata sikeres tárgyalásokat folytatott az államosított kutakon feltörő olaj eladásáról. A nyugat-európai körúton tartózkodó iraki küldöttség vezetője Londonban elmondta, hogy Franciaország szerződésben vállalt kötelezettséget tíz éven keresztül évi 13 millió tonna nyersolaj vásárlására. A Szovjetunió 10 éven keresztül évi 10 millió tonnát, Olaszország 10 éven keresztül évi 20 millió tonnát vesz. Az utóbbi esetben azonban az értékesített kőolaj csak részben származik az IPC volt területéről.

Az iraki parlamenti küldöttség vezetője hangsúlyozta, hogy nyugat-európai körútnak során tájékoztatják tárgyaló partnereiket az iraki kőolajpolitika kérdéseiről, de nem vitatják meg a kártalanítással összefüggő témákat. (Irak visszamenőleg 600 millió font

sterlinget követel az IPC-től, mert a vállalat államosítása előtt szándékosan csökkentette a termelést és ezzel veszteségeket okozott Iraknak.)

Befejezte bagdadi tárgyalásait a Sri Lanka-i olajipari küldöttség. Az aláírt megállapodás szerint Sri Lanka növeli olajvásárlásait, Irak pedig segítyt nyújt a szigetországnak egy kőolajfinomító létesítéséhez. A Sri Lanka által pótlólag importált olaj az észak-rumeliai mezők-ről származik.

Brazília is nagyobb mennyiségben vásárol a jövőben kőolajat Iraktól. A Braziliában aláírt szerződés szerint a latin-amerikai ország 5 millió dollárért vesz olajat Iraktól egy (évi 150 ezer tonna kapacitású) acélmű számára. Az egyezmény foglalkozik a két ország kereskedelmének általános kérdéseivel is és célt tűz ki, hogy a kétoldalú árucseré-forgalom jövőre összesen 20 millió dollárra nőjön. (*Reuter, MTI*)

AZ USA-NAK TÖBB HÚSRA VAN SZÜKSÉGE

A belsőli húsárak letörésére Nixon elnök újabb lépéshez folyamodott: nagyobb jövő évi kvótát ígért a hagyományos szállítóknak, ha az idén gyarapítják az USA-ba irányuló szállítmányait. A húsimport-kontingenseket — mint ismeretes — a múlt hónapban felfüggesztették, ezzel próbálván megállítani a drágulást, amelynek témája máris szerepel a novemberi elnökválasztás előcsatározásain.

Nixon felhívásának a szakértők szerint kevés esélye van, mert az exportáló országok (Ausztrália, Új-Zéland és Írország) már elkötelezték magukat az év hátralevő felére és csak kevéssé csábítja őket az a lehetőség, hogy a megszerzett piacok helyett az Egyesült Államoknak szállítsák a húst. *Shultz* pénzügyminiszter szerint azonban az idén behozott hús mennyisége komoly

tényezőként esik majd latba a jövő évi importkontingensek megállapításakor — a kvótákat valószínűleg 1973 elején állítják vissza. Nixon felhívásának lényege — mondotta *Shultz* —: „az az ország, amely alaposan megnöveli exportját 1972 második felében, komolyan számíthat rá, hogy kvótája 1973-ban jóval nagyobb lesz.”

Ausztráliában máris hatott az amerikai bejelentés, fontolóra veszik, hogy — a japán és egyes európai piacok rovására — fokozzák marhahúseladásait Amerikában. Az ausztráliai hús-export 50 százaléka jutott eddig az amerikai piacra, de most Nixon bejelentése következtében Ausztrália alkalmasint megkísérli növelni eladásait abban a reményben, hogy a kvóták visszaállításakor nagyobb lesz az állandó részesedése. (*Reuter, MTI*)

EGYSÉGES SZAKSZERVEZET AZ EGK-BAN?

Londonban megnyílt a nyugaton „Szabad Szakszervezetek Nemzetközi Szövetsége” néven ismert szövetség 10. kongresszusa. Az ötnapos kongresszuson 90 ország közel 700 képviselője vesz részt.

A megbeszélések egyik témájaként — az ICFTU szovjétojé szerint — az európai szakszervezeti szövetség felállításának terve szerepel. E szövetségben részt vennének a Hatok és az EFTA szociáldemokrata vezetési szakszervezeti szövetségei. A *Reuter* értesülése szerint felmerült annak lehetősége, hogy néhány küldött felveti a nem szociáldemokrata szakszervezeti szövetségek bekapcsolását is, így a keresztény szervezetekét, és a kommu-

nista vezetés alatt álló érdekképviseleteket. Az ICFTU szovjétoje nem volt hajlandó jóslatokba bocsátkozni, vajon ez a téma viharokat vált-e ki a londoni ülésen.

Kersten, az ICFTU nyugatnémet főtiktára bírálta az ipari kapcsolatokat angol törvényét, nemcsak azért, mert az komoly összeütközéseket okoz Anglia munkáltatói és dolgozói között, hanem, mert precedenst teremtet munkások számára is. A kongresszus munkabizottságot hoz létre ennek a problémának vizsgálatára és külön munkabizottságok foglalkoznak a multinacionális vállalatokkal, illetve a munkaerő-vándorlás kérdéseivel is. (*Reuter*)

A VG JELENTI

- Argentínában azonnali hatállyal befagyasztották a szakszervezetek pénzügyi alapjait. Az intézkedést röviddel megelőzően a szakszervezetek forradalommal fenyegettek arra az esetre, ha nem a törvényes előírásoknak megfelelően bonyolítják le a jövő évi általános választásokat.
- Kínai gazdasági küldöttség utazik Jamaicába. A látogatás a diplomáciai kapcsolatok felvételének előjátéka is lehet. Nemrég fejeződött be egy jamaicai gazdasági küldöttség pekingi látogatása.
- Európa legnagyobb kukorgyára lesz az a vállalat, amelyik két francia cég — a Beghin és a Say — 1973. január 1-én történő fúziójából jön létre. Az új vállalat neve: Suerier Européenne. A Say Franciaország második, a Beghin pedig harmadik legnagyobb cukorgyártója — 366 ezer, illetve 290 ezer tonna évi teljesítménnyel.
- A görög kereskedelmi flotta gyorsan fejlődik. Jelenleg 2642 hajójának 16,8 millió tonna a kapacitása. Az év elején 2539 görög kereskedelmi hajó volt 15,5 millió tonna kapacitással.
- Folytatódnak az izlandi—angol halászati megbeszélések. Technikai kérdések kerülnek szóba: hogyan biztosítsák a halászati zóna szeptember 1-i kiterjesztése útján, hogy a brit halászkoc az új 50 mérföldes határon belül is halászassanak.
- A dél-koreai kormány reméli, hogy sikerül megjavítania kereskedelmi és egyéb kapcsolatait a Szovjetunióval. Kínával és európai szocialista országokkal — mondotta a szouli külügyminiszter.
- Franciaország több gázt akar venni Hollandiától. A Gaz de France képviselője megállapodott a holland vállalatokkal, hogy 1976-ra az évi 7 milliárd köbméter importált gázmennyiséget 2,5 milliárddal növelik.
- Olaszország és Malaysia légügyi megállapodást kötött. Az olasz és a malaysiai légitársaság gépei kölcsönösen bonyolítják le a légiforgalmat a két ország fővárosa között.
- Belgium növelte nyersacéltermelését. Májusban 1,22 millió, júniusban pedig 1,27 millió tonnát állított elő. (Tavaly júniusban 1,1 millió tonna nyersacél gyártott.)
- Egységesítették a dél-vietnami piaster árfolyamát. Az új paritás: 1:425. Várható, hogy rövidesen emelik a gépkocs- és benzinadót.
- A japán közlekedési minisztérium komputerizálni akarja az autóközlekedést, hogy gátat vessen a szerencsétlenségeknek, az utak zsúfoltságának és a levegőszennyeződésnek.

- Harmadik osztály bevezetését fontolgatják az óriás repülőgépeken. A Nemzetközi Légitforgalmi Társulás (IATA) most tette közzé a tervét, amelyet egy éven belül megvalósítanak.
- Dinamikusan fejlődik Spanyolország idegenforgalma. Az idén júliusig 10,9 millió külföldi turista kereste fel Spanyolországot, 14 százalékkal több, mint tavaly.
- Argentínában a jövő héttől ismét átállítják a marhahús adagolási rendszerét. Minden második héten hoznak marhahúst forgalomba a belső piacra, az eddigi minden harmadik hét helyett.
- Szudán és Tanzánia fejlesztik az együttműködést a kereskedelem, a technika és a gazdasági csere területén. A Nimeri szudáni elnök hivatalos tanzániai látogatásáról kiadott közlemény intézkedik a vízumkényszer eltörléséről is.
- A szovjet Masinoimport négy kigőti portáldarut rendelt Finnországtól egyenként 8—15 tonna emelőkapacitással. A daruk 1973-ban szállítandók. A vállalat ezenkívül idei szállításra megrendelt 13, egyenként 1000 kilogramm kapacitású ipari teherfelvonót is.
- A bolgár Chemimport vállalat a szovjet Razonimporttal most tárgyal újabb 500 ezer rubel értékű szállítási szerződésről. Ugyanilyen értékű szállítási szerződést az év elején már rendelt a szovjet cég a bolgár vállalatától.
- Az Avtoexport szovjet vállalat belga és holland cégekkel tárgyal különböző kivitelű gyermekkerékpárok szállításáról. A két vállalat egyenként 8000 kerékpár szállítása iránt érdeklődik.
- Afgán kormányküldöttség érkezett Moszkvába Hamed miniszterelnök helyettes vezetésével. A delegáció a gazdasági és műszaki együttműködés kérdéseiről tárgyal majd a szovjet fővárosban.
- Bejdun libanoni polgári légügyi államtitkár kelet-európai körútra indult. Lengyelországban, Csehszlovákiában, Romániában, Magyarországon és az NDK-ban folytat tárgyalásokat. Ezek célja, hogy a libanoni legfelső légügyi tanács határozatának megfelelően felkérje a szocialista országok repülőterületeit, csökkentésük libanoni járataik számát és kezdjenek új légügyi tárgyalásokat.
- Nyugat-Berlin 1973. évi előzetes költségvetése 10 milliárd márka bevétellel és kiadással számol. A költségvetés 4,6 milliárdos szövetségi segítyben bízik. Ennek megadása azonban bizonytalan, mivel a bonni kormány már eddig is nyilvánosságra hozta, hogy a legjobb esetben csak 4,2 milliárd márkát hajlandó folyósítani

VILÁGGAZDASÁG

1972. JÚLIUS 7., PÉNTEK

IV. ÉVFOLYAM, 131. (880.) SZÁM

Új gazdasági miniszter Bonnban

VÁLTOZÁSOK AZ NSZK VALUTAPOLITIKÁJÁBAN

A fontellenes spekulációval kirobbant valutaválság legújabb fejleményei: a nyugatnémet kormány sajtóhivatala bejelentette, hogy Brandt kancellár elfogadta Schiller gazdasági és pénzügyminiszter lemondását. A miniszter kiválása a kormányból már egy hét óta nyílt titok volt a nyugatnémet fővárosban, mindenki gyanította, hogy amikor elutasították a nyugatnémet valuta megvédésére hozott intézkedésekkel szembeni kifogásait, már döntésre jutott.

A miniszter kiválásának tényéből az ellenzék vezére, Barzel — előrehozott választási kampánya jegyében —, már arra következtet, hogy „a piacgazdálkodás hívein felülkerekedtek a szocialista dirigisták”. Barzel csupán arról feledezett meg, hogy Strauss, a CDU testvérpártjának, a CSU-nak vezére, korábban maga is több ízben szorgalmazott ugyanolyan devizaforgalmat korlátozó intézkedéseket, mint amelyekkel kapcsolatban Barzel a piacgazdálkodás állítólagos végnapjait jósolja. Bonni megfigyelők arra számítanak, hogy Schiller eddigi hadügyminiszter veszi át Schiller posztját és sokatmondóan tartják, hogy a hadügyminiszter megszaktította törökországi látogatását és csütörtök délben Brandt kancellárral folytatott megbeszélést.

A nyugatnémet fővárosban Schiller lemondásával kapcsolatban megállapítják: a miniszter csak részben esett a fontválság, illetve a márka védelme körüli elvi vita áldozatává. A kancellárnak jött lemondó levelében is megerősítette, képtelen volt egyetértésre jutni minisztertársaival a költségvetés ügyében. Schiller a liberális gazdaság-irányítási rendszer egyik leglelkesebb szószólója volt, és mint ilyen, leghatározottabban szembeszállt a költségvetési kiadások növelésével, azok inflációs hatásait tartotta szem előtt. Az egyes tárcák vezetői viszont szeretnék volna teljesíteni a gazdasági és szociális reformprogrammal kapcsolatban tett ígéreteiket. Elszigetelődött a szakszerveze-

ti vezetőktől is a béremelések ellen irányuló politikájával. Klasen, a Bundesbank elnöke Schiller lemondási szándékát a legnagyobb sajnálkozással vette tudomásul, de elképzeléseit — különösen ami a közös piaci valuták együttes lebegtetését illeti a dollárral szemben —, „minden realitást nélkülözőknek” nevezte.

Miután Schiller tisztán pénzügyi megfontolásai összekötöttek a nyugatnémet belpolitikai érdekekkel és szembe kerültek a nemzetközi gazdasági helyzet támasztotta követelményekkel, távozásra kényszerült — magyarázzák Bonnban, s rögtön felteszik a kérdést, milyen messze megy el az NSZK Schiller eddigi követett, a piaci hatásoknak teret engedő pénzügyi politikájától?

A nemzetközi valutatárszék idegessége még mindig nem csillapult, még ha valamit alább hagyott is az elmúlt hetek élén adásvételi tevékenysége.

Ha a forró pénz beáramlása az eddigi ütemben folytatódik, a Bundesbank a korlátozó intézkedések egész tárháza közül válogathat. Felemelheti a külföldi hitelek felvétele után kötelezővé tett készpénzfizetések arányát 50-ről 100 százalékra, sőt mi több, a külkereskedelmi és fizetési törvény 23. paragrafuszának szellemében teljes mértékben és azonnal levetelhet a rövid lejáratú tőkék beáramlásának, betülthetja a részvények külföldiek számára történő eladását. Egy további, bár a vélemények többsége szerint igen csak távoli lehetőséget kínál az NSZK-nak a kettős ár-

folyamrendszer bevezetése, Franciaország és Belgium mintájára. Ezzel elkülönítene a kereskedelmi és a kimonodottan pénzügyi műveleteknél alkalmazott árfolyamokat, míg az elsőt rögzítené, a másodikát felszabadítaná. Ezt a megoldást sokan ellenzik, gyakorlatilag megvalósíthatatlannak tartják az NSZK feltételei között, ahol a valutaügyletek — a turisták és a kétmillió vendégmunkás átutalásait is tekintetbe véve — évente 13—14 milliárd márkát tesznek ki. Az általános bizonytalanság közepette egy valami látszik biztosnak: nem lesz visszalépés a most megkezdett úton és a spekulációs tőkék mozgását egyre szigorúbb megkötéseknek vetik alá — hangoztatják Bonnban. (Reuter, MTI)

Éves csúcson a Reuter árindeks

A Reuter nyersanyag-árindeks július 6-án több mint 3 ponttal az év legmagasabb csúcsára, 563,7 pontra ugrott (bázis: 1964). A 17 nyersanyag árból összeállított súlyozott index a font sterling lebegtetése óta meredeken megy feljebb — június 22-én, a lebegtetés megindítása előtti napon még 548,3 pont volt.

Az alapvető fémek mindegyike (az ónt kivéve), a cukor, a kakaó, a kávé és a rizs az utóbbi napokban folyamatosan drágult. (Reuter)

Árváltozások a jugoszláv autópiacon

Jugoszláviában emelkedtek a belföldi gyártású autók árát, ugyanakkor szó van arról, hogy csökken néhány, szocialista országból származó kocsik ára. A Crvena Zastava gyár, Jugoszlávia legnagyobb autógyártója lényegesen emelte gyártmányainak belföldi árát — jelenti a DPA. Különösen a FIAT licence alapján gyártott kocsik drágultak, átlagosan 20 százalékkal.

Egyidejűleg a belgrádi újságok beszámolnak arról, hogy 5—10 százalékos árcsökkenés várható néhány, szocialista országból importált kocsik esetében. A lapok a Skodát, a Volgát és a Moszkvicot említik ezek között.

Nyugatnémet hitel Chilének

Egy hamburgi bankkonzorcium 12,22 millió dollár hitel nyújtásáról kötött megállapodást a chilei kormánnyal. A chilei központi bank jelentése szerint a konzorciumban a Deutsche—Südamerikanische Bank és a Deutsche Überseeische Bank vesz részt. További részleteket nem hoztak nyilvánosságra.

A chilei képviselőház a népfelkötésviselőkhöz távollétében bizalmatlansági nyilatkozta ki Del Canto belügyminiszterrel szemben. Az ellenzék azzal vádolja a minisztert, hogy megengedte: a Kubából importált árukra ne vessenek ki vámot. A kérdéssel a jövő héten a szenátus is szavaz. (Reuter)

Az angol Munkáspárt programja

Az angol Munkáspárt terjedelmes dokumentumot hozott nyilvánosságra gazdasági elképzeléseiről. Wedgwood-Benn pártelnök szerint a 42 000 szavast tervezett a Munkáspárt 72 éves történetének legradikálisabb programja. Közreadása, mint a Reuter írja, tulajdonképpen már a három éven belül megrendezésre kerülő általános választások kampányát nyitja meg.

A Közös Piacok kapcsolatban a Munkáspárt hangoztatja, hogy hatalomra kerülése esetén újra tárgyalná a belépési feltételeket. A tárgyalások sikerreljesége esetén népszavazást rendeznének, hogy kiválasszák-e Anglia a Közös Piacból.

A Munkáspárt sürgeti a fejlődő világgal fennálló kereskedelem liberalizálását. A Nemzetközösségnek nagyobb szerepet szán, „új életet helve a szervezetbe”.

NAPRÓL NAPRA

- ♦ A KÍNAI NÉPKÖZTÁRSASÁG BOEING 707 UTASSZÁLLÍTÓ REPÜLŐGÉPEKET VÁSÁROLHAT. A 150 millió dolláros üzlethez hozzájárulását adta az amerikai kereskedelmi minisztérium. Peking állítólag Boeing 747 óriás utasszállítók után is érdeklődik.
- ♦ A SZOVJETUNIO ÉS AZ NSZK MEGKÖTÖTTE AZ ÚJ FÖLDGAZ-ACÉLCSŐ-SZERZŐDÉST. A legalább 20 évre szóló megállapodás értelmében egy nyugatnémet acélkonzorcium az évtized közepéig 1,2 millió tonna nagy átmérőjű acélcsövet szállít a Szovjetunióba, a szovjet fél 80 milliárd köbméter földgáz 20 éven keresztül történő szállításával fizet. Egy nyugatnémet bankcsoport 1,2 milliárd márka hitellel finanszírozza az üzletet.
- ♦ MA DELIG HOZZÁK NYILVÁNOSSÁGRA AZ ÚJ FRANCIA KORMÁNYLISTÁT. Hírek szerint igen fontos új posztot alakítanak: az európai ügyekkel megbízott államtitkárt, aki a külügyminiszterrel függetlenül fog működni, ami lehetővé teszi Pompidou elnöknek a közös piaci politika közvetlen ellenőrzését.
- ♦ A JAPÁN KORMÁNY MINDENÁRON EL AKARJA KERÜLNI A JEN FELÉRTÉKELÉSEST — mondotta Tanaka, új japán miniszterelnök. A jenre nehezedő nyomás kivédése mellett gazdasági szakemberek a kormányfő legfontosabb belgazdasági feladatának az infláció leküzdését és a gazdasági expanzió biztosítását tekintik.
- ♦ ÚJ ÁRAKAT ÁLLAPÍTOTT MEG AZ ÖNTANÁCS. Az intézkedésre a font sterling lebegtetése okozta valutaárfolyamváltozások miatt volt szükség.

LESZ-E OKTÓBERBEN EGK-CSÚCS?

Feltétlenül meg kell tartani októberben a közös piaci államok csúcserkeztét — hangoztatta Mansholt, a brüsszeli bizottság elnöke, az Európa Parlament ülésén. Mansholt rámutatott, hogy az értekezlet igen nagy jelentőségű lehet, ha a tárgyalópartnerek csak a fő kérdésekkel foglalkoznak. Ha a csúcset elhalasztják, ezzel a szükséges döntések meghozatalára is csak később kerülhet sor. Jelenleg nincsenek olyan nézetkülönbségek, amelyek halasztást tennének szükségessé — mondotta.

Az Európa Parlament tagjai nagy többséggel, a gaullisták és az olasz kommunisták ellenszavazatával felszólították az EGK kormányait: a kitűzött időben tartásuk meg az értekezletet. A csúcstalálkozó döntő impulzust adhat a Közös Piac továbbfejlesztéséhez.

A parlament a szavazás előtt meghallgatta Müller nyugatnémet kereszténydemokrata képviselő jelentését a szervezeti reform kérdéseiről. A jelentés több hatalmat javasol az Európa Parlamentnek, amelynek tagjait közvetlen választásokon jelölnék ki. A javaslatok között szerepel olyan független közös piaci intézmény létrehozása, amelyik idővel valószínűleg „európai kormány” fejlődne.

A tervezett csúcserkeztéssel kapcsolatban Párizs ismét kétértelmű álláspontot foglalt el. A szerdai minisztertanács után a Brandt—Pompidou találkozóról nyilatkozó kormányzóvivő kijelentette: a francia és a nyugatnémet kormány egyaránt úgy véli, hogy a közös piaci csúcserkeztetnek a tervezett időpontban való megtartása kívánatos és lehetséges, de erről a kérdéssel az érdekelte ország kormányának közösen kell döntenie. A francia kormány pozitívnak tekinti a francia—nyugatnémet tárgyalások eredményeit, elsősorban a gazdasági és a pénzügyi unióról, ahol mindkét kormány egyetért az akcióegység szükségességében.

A szóvivő hangsúlyozta, hogy a közös piaci külügyminiszterek július 19-én Brüsszelben tartandó értekezletén kell majd végleg dönteni a csúcserkeztet megtartásáról, és időpontjáról.

A Brandt—Pompidou találkóról több értékelő cikk jelent meg a párizsi sajtóban. A Le Monde vezércikkében rámutat: Pompidou elnök szándékosan hagyta függőben az időpontot, hogy ezzel utókatyájára legyen, s engedelmeyek megtételére készíthesse azokat a közös piaci partnereit, akik a csúcserkeztet meliből megtartását óhajtják. A lap továbbra is kérdésesnek tartja, vajon ősszel már értekezlet legyen-e a feltételek a csúcserkeztet sikeres megtartására, hiszen a font lebegtetése valószínűleg a nyár után is folytatódik, s kérdéses, hogyan alakul majd a többi nyugat-európai valuta viszonya a dollárral.

A Figaro szerint Pompidou és Brandt ugyan megegyeztek a célokban és az alapelvekben, de ami a megvalósítási módokat illeti, még sok rendezendő van hátra. Így továbbra is különböznek a nézetek arról, hogy milyen legyenek a kapcsolatok az USA és az EGK között. Bonn azt akarja, hogy a Közös Piac „szervezett és mély” kapcsolatokat tartson fenn Washingtonnal, Párizs viszont azon az állásponton van, hogy a közösségnek el kell határolnia magát az Egyesült Államoktól. (DPA)

KÍNA BOEING SUGÁRHAJTÁSÚ GÉPEKET VÁSÁROL

Az amerikai kereskedelmi minisztérium engedélyezte, hogy a Kínai Népköztársaság 150 millió dollárért vásároljon Boeing—707 léglökéses utasszállító gépeket és a hozzájuk való alkatrészeket. A nagy hatóságú gépek eladásáról a Boeing vállalat még nem írta alá a szerződést a Kínai Népköztársasággal, de az exportengedély kiadása amerikai részről elhárította az eddig fennállt akadályokat. (Tavaly májusig — sok egyéb cikkel együtt — a repülőgépek is a stratégiai fontosságú, tehát Kínába nem szállítható listán szerepeltek.)

Nizon pekingi látogatása után az első nagyobb szabású amerikai üzlet 2,5 millió dollár értékű hirközöl berendezések eladása volt. A műbolygók földi irányítását szolgáló berendezéseket Sanghajban állították fel, s a jövő hétre várható az ehhez kapcsolódó újabb 10 millió dolláros szerződés aláírása: az RCA felszereléseket szállít, ezúttal a pekingi földi állomáshoz.

A Boeing cég szóvivője nem közölte, hogy a kereskedelmi minisztérium engedélye alapján hány gépet szállítanak Kínának, de a szakértők szerint egy-egy Boeing—707 ára 10 millió dollár körül van, tehát összesen egy tucat gépről és pótalkatrészeiről lehet szó.

Beavatottak tudni vélik, hogy a Kí-

nai Népköztársaság a Boeing—747 óriás utasszállító iránt is érdeklődik. Ezeket a belföldi járatokon tudná hasznosítani. A kínai tisztviselők és a Boeing Pekingben tartózkodó küldöttei megtárgyalják azt a kérdést is hogy a kínai pilóták az Egyesült Államokban tanulhassák meg a gépek kezelését, az amerikai vállalat ugyanis saját pilóta-képző iskolával rendelkezik. (Reuter, APA)

Lengyel vegyipari megrendelés az ENI-nek

Az ENI leányvállalata, a Snam Progetti megállapodást írt alá Lengyelországgal kőolajfinomító szállításáról. A Gdanskban felállítandó finomító évi kapacitása 3 millió tonna, s az üzlet értéke — az ENI szóvivője szerint — megközelíti a 100 millió dollárt.

A Varsóban tegnap aláírt megállapodás szoros együttműködést ír elő a finomító felépítésében a Snam Progetti szállítja a finomító műszaki alaptervezéseit, ellenőrzi az építkezést és kiépíti a szakterületeket. Az olasz gépipar további 20 milliárd líra értékű alvállalkozói megrendeléseket remélhet. A lengyel Polimer vállalat végzi a műszaki munkálatokat és adja a megrendeléseket a lengyel gépipar számára.

A szóvivő közölte: a munkálatokat azonnal megkezdik, s a tervek szerint két év alatt fejezik be. (Reuter)

Szovjet—holland gazdasági megállapodás

A Hágában tartózkodó Gromiko szovjet külügyminiszter holland kollégája, Schmelzer társaságában aláírta a szovjet—holland gazdasági, ipari és műszaki együttműködésről szóló megállapodást. Az aláírást követően a holland külügyminiszter kifejtette, hogy a megállapodás a kölcsönös gazdasági előnyök mellett hozzájárul a két ország közötti politikai megértés javulásához is. Hozzátette, hogy a megállapodás újabb impulzust ad a bilaterális gazdasági együttműködés fejlődésének. A két ország árucseré-forgalma 1971-ben 225 millió rubel értéket képviselt. (Reuter)

A szovjet—nyugatnémet földgázügylet

A Deutsche Bank düsseldorfi székében tegnap délután Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter és Schiller nyugatnémet gazdasági csúcsminiszter jelenlétében ünnepélyes keretek között aláírták az új szovjet—nyugatnémet „földgáz-acélcső” szerződést, valamint az ahhoz csatlakozó hitelmegállapodást.

Az ügyletben szovjet állami vállalatok és a nyugatnémet Mannesmann—Thyssen acélcsoport, a Ruhrgas AG, a Deutsche Bank, a Commerzbank, a Dresdner Bank és a West-Deutsche Landesbank vesznek részt. A legalább húsz évre szóló megállapodás értelmében a nyugatnémet acélkonzorcium 1,2 millió tonna nagy átmérőjű, földgáz szállítására alkalmas acélcsövet szállít a Szovjetunióba 1975 végéig folyamatosan. A szovjet fél 80 milliárd köbméter földgáz 20 éven keresztül történő szállításával fizet a csőszállítványért. A Dresdner Bank által vezetett bankkonzorcium 1,2 milliárd nyugatnémet márka értékben vállalt finanszírozást, és ez az összeg 1983-ig fizetendő vissza.

A kamatfeltételek ugyan nem váltak ismeretessé, a DPA düsseldorfi tudósítójá úgy értesült, hogy a hitelt 6 százalékos kamattal terhelik. Amennyiben ez az információ hiteles, ez azt jelentené, hogy a nyugatnémet fél a korábbi, 1970-ben létrejött megállapodásnál kedvezőbb feltételek mellett nyújtja a hitelt. Akkor ugyanis 6,25 százalékos kamatot számítottak fel. Figyelembe véve a Mannesmann-konzern idei üzleti eredményeit, nem tűnik alantalanak az a feltételezés, hogy az acéllórási lépéseket tett a bankkonzorciumnál alacsonyabb kamatozású hitel biztosításáért a számára rendkívül fontosnak nevezhető megállapodás létrejötte érdekében. Az 1,2 millió tonna acélcső legyártása ugyanis a cég müllheimi gyárára számíthat — a vállalat vezetőinek sajtóbevallása szerint is — 1975-ig teljes kapacitásterhelést jelent.

A vegyipari termékek gyártásával is foglalkozó konzern forrálma az év első öt hónapjában 4 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakához

képest. Bár az acélcsőtermelés 4 százalékkal emelkedett, a beérkezett rendelések a tavalyi periódus szintjén stagnáltak. Az acélipari szektorban általában 6 százalékos forgalomcsökkenés következett be, és csupán a vegyipari üzemek eladásaiiban tapasztaltak növekedést. Úgy is fogalmazható tehát, hogy a Szovjetunióval kötött szerződés a Mannesmann szempontjából a legjobb időben született. (DPA, Reuter)

A japán kőolajszakértők határtertek a Szovjetunióból

Sajtóértekezleten számolt be szibériai útjáról az a japán szakértői küldetés, amely elsőkézből győződött meg a tyumeni kőolajmező gazdagságáról. A szakértők szerint a kőolaj bősége, alacsony kántartalma és a lelőhelyek felszereltsége bőséges biztositéka annak, hogy Japán hosszú távra berendezkedhet az innen származó kőolaj felhasználására.

A delegációt a nem hivatalos japán—szovjet gazdasági együttműködési bizottság küldte Tyumenbe. Megállapításuk szerint Tyumen a legkorszerűbb berendezésekkel ellátott és automatizált lelőhely. Fejlesztésében 100 ezer fő vesz jelenleg részt és a Szovjetunió — meggyőződően a lelőhelyek gazdagságáról — eddig már 9 milliárd rubelt fektetett be fejlesztésébe.

A küldetés jelentését most a kormány elé terjesztik, s ha a kormány engedélyezi, hogy japán bankok hitelezik a Tyumenből Nahodkába vezető kőolajvezeték megépítésének költségeit — ezek közül belől 1 milliárd dollár rúgnak — 1978-ban megkezdődik a szovjet olaj áramlása Japánba. A küldetés vezetője tájékoztatójához hozzáfűzte, hogy a Szovjetunió beleegyezett, hogy esetleg amerikai cégek is közreműködjenek Szibéria kincseinek, így a tyumeni kőolajnak kiaknázásában. (Reuter, Kyodo)

Rogers bukaresti útjáról

Rogers amerikai külügyminiszter megkezdte kelet-európai körútját. Az Ázsiából érkező amerikai politikai elsőnek Bukarestbe látogatott, ahonnan még tegnap hazánkba érkezett.

Bukarestben Rogers aláírta a két ország közötti egyezményt, tárgyalta Manescu külügyminiszterrel, s fogadta öt Ceausescu államelnök és Maurer miniszterelnök is. Érkezésekor az újságíróknak átadott frásos nyilatkozatában emlékeztetett arra, hogy személyében először jár amerikai külügyminiszter Romániában. Nixon elnök 1969-es „történelmi jelentőségű” romániai látogatása óta a kétoldalú kapcsolatok példátlan mértékben fejlődtek. Megnövekedett a két ország kulturális és tudományos cseréje, fokozódott az árucseré is. Rogers utalt arra, hogy Nixon elnök tavaly hitelkönnyítéssel bátorította az amerikai cégeket a Romániával való kereskedelemre. Az amerikai kongresszus előtt van az a törvényjavaslat, amely megadná Romániának a legnagyobb kedvezmény elvét. A konzuli egyezményről szólva, az amerikai kül-

ügyminiszter kifejezte reményét, hogy a megállapodás hozzájárul a két ország idegenforgalmi és kereskedelmi kapcsolatainak növeléséhez.

Az Egyesült Államoknak „fontos találkozó” voltak Kína és a Szovjetunió vezetőivel. Amerikában azonban tudatában vannak annak, hogy a nemzetközi béke és az együttműködés minden ország részvételétől függ, függetlenül azok nagyságától — fejtette ki nyilatkozatában.

Rogers tárgyalta az európai biztonsági értekezletről és más fontos politikai témákról. A Reuter jelentése szerint szóba került az amerikai hitelnyújtás kérdése is. Románia, amely jelenleg amerikai olaj- és acélipari berendezéseket szeretne vásárolni, most sokkal inkább igényt tartana amerikai kölcsönökre, mint korábban, tekintve, hogy Nyugat-Európa és Japán vonakodik növelni kölcsöneit, miközben a román gazdaság továbbra is nehéz szakaszon halad keresztül — írja az angol hírügynökség.

Hírek a román külkereskedelemből

Bukaresti tudósítónktól:

Patan miniszterelnök-helyettes tárgyalásokat folytatott Románia és Kenya gazdasági együttműködéséről az afrikai ország bányászati miniszterével. A megbeszéléseken áttekintették a két ország általános kapcsolatát, de a hangsúlyt a geológia kutatásokra, a kőolajtermelésre és a bányászatra fektették.

Bukarestben tárgyalta Kongó kereskedelmi minisztere is. Megbeszélései befejeztével kereskedelmi egyezményt kötöttek, amely keretelt biztosít az árucseré-forgalom fokozásának, a gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésnek, valamint a közös érdekű létesítmények megvalósításának. Konkrétizálták a textilipar és a feldolgozóiparban megoldásra váró közös feladatokat, az együttes erővel létesítendő programokat. Megállapodtak abban is, hogy a román gyógyszeripar termékeinek értékesítésére Kongóban speciális vállalatot létesítenek.

Az amerikai Control Data Corporation számítógépipari vállalat magas szintű küldöttsége is Romániában tartózkodott. Az elnök által vezetett delegáció találkozt Manescuval, a román gazdasági tanács elnökével és Avram gépipari miniszterrel is. A találkozó beállít a román információrendszer tökéletesítésére és a nemzetgazdaság számítástechnikai eszközökkel való ellátására létrehozott program keretében. A tárgyalásokon az együttműködés lehetőségeit tanulmányozták. Szó volt arról is, milyen módon nyújthat segítséget az amerikai cég a román számítástechnika fejlesztéséhez.

Münchenben Románia '72 névvel önálló ipari kiállítás nyílt június utolsó napjaiban. A bemutatón a román gép-

gyártás, vegyipar, kőolajtermelés és kohászati ipar termékei, valamint tartós fogyasztási cikkek (többek között rádió, tv-készülékek) tekinthetők meg.

Románia az idén első alkalommal vesz részt a lusakai vásáron. A zambiai gazdasági élet vezetői megtekintetik a román elektromosipari termékeket, traktorokat, vegyipari cikkeket, cipőket, bőr- és bórdíszműveket, konfekcióipari termékeket, üveg- és fajanszárakat, háztartási és élelmiszeripari cikkeket.

A Krupp konzern szovjet kapcsolatai

Szovjet szakemberek és a nyugatnémet Krupp konzern megbízottai a közeljövőben első ízben működnek együtt a közvetlen redukciós eljárásnak a vasgyártásban való alkalmazásával. Az erre vonatkozó megállapodás a múlt hónapban jött létre.

A megállapodást kötő nyugatnémet delegáció egyik tagja azt nyilatkozta az Ekotass munkatársának, hogy a konzern a szovjet szakkörökkel folyó kooperációt bővíteni kívánja. Felvetette, hogy a vaskohászat mellett a gépgyártás, és a vegyipar és az építőipar is számba jöhet. Szó lehet továbbá kooperációról vasúti, tengeri és közúti szállítást szolgáló konténerek, Diesel-motorok és cementgyári berendezések előállításánál is.

Az elmúlt három évben szovjet külkereskedelmi vállalatok 1,6 millió rubel értékű berendezést vettek a Krupptól, a konzern pedig ércet, nyersvasat és titánszivacsot vásárolt a Szovjetunióból.

A VG JELENTI

● Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter csütörtökön Berlinbe érkezett. Fogadta őt Sölle, az NDK külga-
zdasági minisztere.

● Megkezdődtek Belgrádban a jugoszláv-indiai hivatalos tárgyalások. A jugoszláv küldöttséget Tito elnök, az indiait pedig Giri államfő vezeti. A megbeszéléseken a két ország kapcsolatainak fejlesztéséről és külpolitikai kérdésekről volt szó.

● A hongkongi dollár és a font sterling közötti kapcsolat ideiglenesen megszünt — jelentette be a hongkongi pénzügyminiszter. Az ország pénznemének árfolyama ezután a dollárhoz igazodik. Az intézkedés azonban csak átmeneti a font sterling lebegésének időszakára.

● Peru és Kuba ebben a hónapban felveszi a diplomáciai kapcsolatot — jelentette be Velasco Alvarado perui államfő. Mexikó és Chile után ezzel Peru lesz a harmadik latin-amerikai ország, amely normális diplomáciai kapcsolatokat tart fenn Castro kormányával.

● A heluani kohászati kombinát 1973 első negyedében kezdi meg működését — jelentették be Kairóban. A Szovjetunió ígéretet tett, hogy ennek érdekében fokozza a szükséges felszerelések szállítását és 200-ról 400-ra emeli az építkezéseken részt vevő szovjet szakértők számát.

● Maung Lwin burmai kereskedelmi miniszter Prágába érkezett. Az általa vezetett küldöttség tárgyalásokat folytat a két ország gazdasági együttműködésének bővítéséről.

● Guyana és a Kínai Népköztársaság képviselője aláírta a következő évre szóló árucseré-forgalmi jegyzőkönyvet. Ennek alapján Guyana jövőre 9 millió guyanai dollár értékben vásárol termékeket Kínától. Az árucseré-forgalmi jegyzőkönyv az 1971 novemberében Pekingben aláírt kínai-guyanai kereskedelmi szerződés keretében született.

● A belga-luxemburgi gazdasági unió fizetési mérlege az év első négy hónapjában 3,2 milliárd belga frank összegű deficittel zárt, szemben az egy évvel korábbi 7,4 milliárd frankos aktívummal.

Szovjet platinát vásárol az amerikai autóipar?

Az amerikai gépkocsigyártás központját, Detroitot sűrűn látogatják szovjet és dél-afrikai üzleti delegációk, akik a gépkocsigyártás vezetőivel tárgyalnak az autók katalizátoraihoz szükséges platina eladásáról. Ismeretes, hogy az amerikai kormány 1975-től kezdődően rendkívül szigorú szabványokat állapított meg a gépkocsik légszennyezése ellen, s az eddigi kutatások bizonyítják, hogy a platina a legalkalmasabb a kipufogó csövekhez alkalmazott katalizátorok előállítására.

A platinaszállítási üzlet elnyerése legalább 120 millió dollárt jelent a termelőnek — írja a Reuter tudósítója Detroitból. A Ford a három legnagyobb dél-afrikai platinatermelővel tárgyal több ízben; a General Motors nem volt hajlandó megnevezni múlt havi tárgyalópartnerét.

Dél-Afrika állítólag hosszú lejáratú megállapodást szeretne kötni a gépkocsigyártással, mert a kereslet kielégítéséhez új bányák megnyitására volna szükség. A becslések szerint a katalizátorokhoz évi közel 1 millió unciafát használnak fel — a világ jelenlegi termelésének felét. Beavattottak tudni vélik, hogy a nyár végén újabb szovjet, illetve dél-afrikai küldöttségek keresik fel az amerikai gépkocsigyártás fellegetőjét. (Reuter)

Nyugatnémet tőkét várnak Angliába

A Londonban működő nyugatnémet ipari és kereskedelmi kamara kampányt indított a nyugatnémet vállalatok angliai beruházásainak növelésére. A kampányt üdvözölve Chataway brit iparfejlesztési miniszter is, aki egyidejűleg felajánlotta a nyugatnémet vállalatoknak, hogy angliai beruházásaik ugyanazokban a regionális és országos ösztönzésekben részesülnek, mint a brit cégek. Komoly pénzügyi ösztönző az amortizációs és területfejlesztési állami hozzájárulás. A nyugatnémet vállalatok a Közös Piac többi cégéhez hasonlóan szabadon vehetnek fel sterlinghitelt Angliában közvetlen beruházásra.

A londoni kamara kampányával egyidejűleg Anglia kormányzintén is elő akarja segíteni a nyugatnémet cégek érdekeltségének növelését Angliában. A bonni brit nagykövetséghez új szakértő érkezett, aki a helyszínen ad tanácsokat az érdeklődő gazdasági szakembereknek az Angliában érvényesülő beruházási politikáról.

Chataway egyik nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy országa üdvözöl minden külföldi beruházást. „Új velünk, hogy jól járunk vele — nem utolsósorban az új technológia és az új vállalatvezetési gyakorlatok elterjedéséért”. A brit kormány ezenkívül bízik abban, hogy a külföldi tőke segít megoldani Anglia munkanélküliség gondjait. Igaz — véli a miniszter —, a munkaügyi viták nem teszik vonzóvá Angliát a külföldi tőkének, de — mutatott rá — a külföldi vállalatok nagy része, főleg a nyugatnémet érdekeltségűek, mentesek a heves bérvitáktól. (Reuter)

Vélemény az olajrészesedési vitáról

A nyugati olajvilágnak alkalmazkodnia kell a kőolajexportáló országok követeléseire, hogy biztosítsa a nyugati világ energiaellátását. Az olajvállalatoknak el kell fogadniuk azokat a javaslatokat, amelyeket az OPEC-országok terjesztettek elő a részesedési vita rendezésére — hangsúlyozta a Shell-konzern nyugatnémet leányvállalatának elnöke a cég évi közgyűlésén. Kérdés csupán az marad, miként oldható meg optimálisabban a vita.

Nyugat-Európa energiaszükséglete egyre inkább nő, s ennek megfelelően kőolajigénye 1980-ban eléri az 1 milliárd tonnát. Az alaskai és az Északi-tenger térségében nyert kőolaj bekapcsolása nem lesz elegendő az igények kielégítésére, a nyugat-európai országok az 1 milliárd tonna nagy részét továbbra is az OPEC országából lesznek kénytelenek beszerezni.

A Shell elnöke szerint a részesedéssel folyó tárgyalások közvetlenül nem érintik a nyersolajárakat és adókat, mivel ezek 1975-ig szerződésben vannak rögzítve. (DPA)

A lengyel hangszerexport

A lengyel hangszergyártás külföldön értékesíti termékeinek egyharmadát, főleg az NSZK-ban és Olaszországban. Vevői közé tartoznak még a skandináv államok és Jugoszlávia is.

Lengyelország elsősorban zongorát exportál, valamint Angliába és az Egyesült Államokba évente 50 ezer gitárt. Kedveltek külföldön a lengyel harmonikák is. Ebben az évben Lengyelország 1 millió dollár értékben adott el hangszereket.

A poznaei nemzetközi vásáron nyugatnémet megrendelőkkel kötöttek újabb szerződést 1500 darab zongora szállítására. Így a kapitalista országokba irányuló lengyel hangszerexport megkészenedődik. (PAP)

Külföldi tőke Spanyolországban

Kevés gazdasági kérdéssről vitakoznak ma többet Spanyolországban, mint az idegen tőke szerepéről. Leegyszerűsítve a helyzetet, két álláspont jelentkezik a leggyakrabban. Mindkét nézet elismeri a külföldi beruházások hasznosságát, de míg az egyik szerint a spanyol gazdaság továbbra is rászorul a külföldi befektetésekre, így azok megkönnyítése, bátorítása kívánatos, addig a másik tábor a kérdés kapcsán már „gazdasági kolonizációt” emleget.

Az 1959-től beindított stabilizációs program lényeges eleme volt, hogy 1962-ben liberalizálták a külföldi tőkeberuházásokat. A külföldi közvetlen beruházások összege 1959-ben még csak 2 millió dollárt tett ki, de meredeken emelkedett és 1967-re már 115,8 millió dollárt ért el. Az idegen tőke értékelte a gyorsan bővülő piacot, a viszonylag alacsony munkabéreket, Spanyolország kedvező földrajzi helyzetét és hagyományos nemzetközi piaci kapcsolatait — például Dél-Amerikával. A befektetések kedvező jövedelmezőséget ígértek, a hatósági rendelkezések szerint az osztalékok, a profit és a tőke szabadon visszautalható.

A külföldi befektetések pontos összegére megbízható és átfogó statisztika nem áll rendelkezésre. Központilag ugyanis csak azokat a beruházásokat regisztrálják, ahol a külföldi részesedés az 50 százalékot meghaladja, mert ezekhez szükséges a kormányelnökség jóváhagyása.

Megbízható becslések szerint egy főre mintegy 40 dollár külföldi beruházás esik, ami elmarad a nyugat-európai átlagtól. Spanyolországban például Nyugat-Európa lakosságának 9 százaléka él, de az amerikai beruházásokból csak 2,8 százalékban részesedik.

Becslések szerint 1964–70 között az összberuházások 6,1–11,9 százaléka volt külföldi eredetű. A külföldi tőke hatása ennél azonban biztosan nagyobb. Spanyolország ugyanis meglehetősen tőkészegény, az átlagos üzemenyesség rendkívül kicsiny — ezer főnél többet mindössze 162 üzem foglalkoztat — a vállalatok önfinanszírozási képessége alacsony. A külföldi tőke viszont jórészt nagyüzemeket hozott létre, az anvállalat modern technikájával és fejlett szervezési, elosztási és marketing-módszerekkel. Az iparügyi minisztérium vizsgálata szerint a 100 legnagyobb spanyol vállalatból 60-ban van külföldi érdekeltség, és harmincban rendelkeznek az idegen tőke többséggel. Az 1960-as években a GNP évi növekedésének 2 százaléka tulajdonítható a külföldi beruházásoknak — véli a Világbank egy tanulmánya. Kétségtelen, a tőkebeáramlás hatásai között számolni kell azazal is, hogy az iavított a fizetési mérleget, többlet-importot tett lehetővé, hozzájárult a spanyol export növekedéséhez és licenckben, know-how-n és technikai segítségben keresztül — az ország „szellemi tőkéjének” emelkedéséhez.

A külföldi tőkeexpansionnak vannak azonban árnyoldalai is. Gyakori, hogy a leányvállalatokban szinte alig végeznek kutatómunkát, mert az az anvüzem monopóliuma. Az is előfordul — ezt a gyógyzeriparban folytatott felmérés támasztja alá —, hogy a külföldi cég csak a végeredmék megmunkálásának technológiáját adja át, az alapanyagot továbbra is importálni kell, ami számottevően terheli a kereskedelmi mérlezt. Kétségtelen, hogy a külföldi érdekeltségű üzemek termékei általában versenyképesek a világpiaccon. De Spanyolország egyes területeken a szellemi termékek passzív átvivőivé vált anélkül, hogy a fejlődésbe maga is aktívan bekapcsolódott volna.

A külföldi tőke befektetéseit meglehetősen koncentrálták. Az autópárban túlvonmó a külföldi érdekeltség. A Fiat-típusúakat gyártó Seat-cég egymásra a piac 57 százalékát uralja. A Fasa-Renault és Barreiros-Chrysler — a

legnagyobb külföldi érdekeltségű üzem az országban — képviseli még a „hazai” személygépkocsigyártást. (A külföldi — különösen a nyugatnémet — versenytől magas importadók védik őket.) A teherautógyártásban az Empresa Nacional de Autocamiones és a Comercial Pegaso kereskedelmi vállalat eredete vezethető vissza ilyen módon külföldre. A gyógyzeriparban 620 üzem tevékenykedik összesen, de 150 a piac 93,7 százalékát uralja. Ezekből viszont 68 tartalmaz valamilyen formában külföldi érdekeltséget, ezekhez az eladások 45,7 százaléka tartozik. A 30 legnagyobb elektronikai gyárból 17-ben a külföldi tőke többséggel rendelkezik. A külföldi befektetések tehát az általuk preferált iparágakban az összberuházásokban elfoglalt arányukat messze meghaladó súllyal bírnak. Így például 1970-ben az összes ipari beruházásoknak csak kis része, 6,7 százaléka ment a vegyiparba. A külföldi közvetlen beruházásokban azonban ez az ágazat 39 százalékalit részesült, vagyis az összes vegyipari beruházások 23 százalékát adták a többségi külföldi közvetlen befektetések. Emellett hagyományos célpontja az idegen befektetőnek az ingatlan (1971-es részesedése 10,3 százaléka) és a nem elektromos gépgyártás is. Az évek során természetesen a tőkeáramlás ágazati iránya némileg változott, így jelenleg a külföldi többségi beruházásoknak csak körülbelül 2 százaléka jut a közlekedési eszközök termelésének szektorába, a korábbi 8–10 százalék helyett.

Az utóbbi években megfigyelhető, hogy Spanyolország vonzereje a külföldi tőke számára — még ha ez nem is fejeződik ki látványosan a számokban — csökkent. Különösen megfigyelhető ez az amerikai vállalatok esetében. Az USA 1967-ben a közvetlen többségi külföldi beruházások 44,2 százalékát adta, a múlt évben e forrásoknak csak 14,6 százaléka származott onnan. Természetesen az arány csökkenése más tényezőket is tükröz, így egyéb országok — különösen az NSZK — előretérését, továbbá Johnson elnök tőkeexport-korlátozó intézkedéseit, de kifejezi a vállalatok elégedetlenségét is a spanyol gazdaság bizonyos tényezőivel szemben. A Stanford Research Institute már említett felmérése szerint az amerikai vállalatok sérelmezik, hogy a külföldi devizaműveletek végzése nehézkes, hiány mutatkozik képzett személyekben és korlátozottak a számbajöhető exportpiacok. Befektetéseikhez a belső tőkehiány miatt gyakran nem találnak megfelelő spanyol partnert.

A spanyol kormány nem kívánja korlátozni a külföldi tőke tevékenységét. Erre persze nincs is lehetőség, ha teljesíteni akarják a termelői fejlesztési terv célkitűzéseit. Spanyolország tőkészegénye ugyanis megköveteli, hogy a gazdasági fejlődésbe külföldi forrásokat is bevonjanak. Jellemző, hogy csak 1971-ben a közvetlen külföldi befektetéseken kívül a következő főbb hitelek felvételére is sor került: 200 millió dollár egy amerikai bankkonzorciumtól, 90 millió a Világbanktól, 30 millió az Allami Telefonszolgálatok számára és 100 millió nyugatnémet márka az autópárbant segítésére. A külföldi tőke tehát még sokáig jelentős tényező lesz a spanyol gazdaságban.

Gonda György—Lőrincze Péter

AZ ÚJ JAPÁN MINISZTERELNÖK GONDJAI

Mindenáron el kell kerülni a jen felértékelését — mondta Tanaka, az új japán miniszterelnök. A revalválás első sorban a kisebb japán vállalatokat igen bizonytalt helyzetbe hozná. Hozzáfűzte azonban, hogy a bilaterális egyezmények a kereskedelmi mérleg megjavítására rosszabbak, mint a paritásváltoztatás.

Tanaka miniszterelnök mindenekelőtt az Egyesült Államokba és Kínába akar látogatni — írja a Kyodo hírügynökség. Az Egyesült Államokkal szemben fennálló probléma továbbra is a kereskedelem kiegyensúlyozatlansága. Tokió Kínával tovább akarja javítani a kapcsolatokat és ezért lenne Peking a második úti cél.

Ami a belgazdaságot illeti, a kormányknak továbbra is legfontosabb célja marad a gyors expanzió biztosítása. A gazdasági szakemberek érdeklődéssel várják, sikerül-e Tanakának olyan problémákat megoldani, amelyeket elődje nem tudott. Elsősorban a gyors inflációt, a környezetet szennyeződését, a lakosság városokba való zsúfolódását, a mezőgazdaság hanyatlását és természetesen a jen felértékelésére irányuló nyomás elhárítását említik.

A sikeres gazdaságpolitika érdekében meg kellene változtatni a gazdasági struktúrát. A kormány párt erősen függ a vezető ipari köröktől és a megfigyelők skeptikusan ítélik meg annak az esélyét, hogy Tanaka függetlenítse magát. Igaz, a miniszterelnök programjába vette az infláció lassítását, túlzottság megszüntetését és a környe-

zetszennyeződés csökkentését. Ennek ellenére nagyon is reális lehetőség, hogy az új kormány tevékenységével az inflációt gyorsítja és a környezetvédelem területén sem tesz sokat.

Az inflációval kapcsolatban szakértők rámutattak: a miniszterelnök által meghirdetett expanziós politika pénzüromlást indikál.

Európa-államtitkár Párizsban

Messmer, Franciaország új miniszterelnöke tegnap folytatta kormánytálatkítási tárgyalásait és politikai körökben arra számítanak, hogy ma délig nyilvánosságra hozza az új kormány listáját.

A kiszivárgott értesülések szerint kevesebb lesz a miniszteri tárcák száma, de lehetséges, hogy igen fontos új posztot alakítsanak: az európai ügyekkel megbízott államtitkárét, aki a külügyminiszterrel függetlenül fog működni.

Bár az alapvető politika nyilván nem fog változni — ismerteti a Financial Times kommentárját londoni tudósítónk — a Közös Piac szempontjából a miniszterelnöki csere nem jött jó időben. Luxemburgban a hat pénzügyminiszter nem tudta megoldani a problémákat és Bonnban Pompidou és Brandt álláspontja oly kevéssé közeledett, hogy még mindig csak 50 százalékos a valószínűsége az ősi csúcs-találkozásnak. (Reuter)